

A teljesség keresése

A teljesség keresése

Szerkesztette:
Horváthné Hargitai Gitta
Biczó Antal, Kocsis Zsolt

A borítót Masszi Ferenc tervezte

Kiadja:
a Bolyai János Gyakoró Általános Iskola
és Gimnázium

Felelős kiadó:
Dr. Lenner Tibor PhD, főiskolai docens, igazgató

Nyomdai előkészítés:
Kerényi János

Nyomdai munkák:
Balogh és Társa Nyomda

Szombathely, 2009

Előszó

„A művészeti élmények révén tárjuk szélesre a fiatalokban a befogadás folyosóját az agy és a külvilág között, hiszen ugyanezen a folyosón közlekedik az alkotóképesség is, csak ellenkező irányban. Ezáltal nem csak kreativitásunk nő, hanem emberségesebb emberökké válhatunk a pénz, az önzés és az érdekkapcsolatok világában.”

Freud Tamás

A művészetek a szépség, a gyengédség, az érzelmek, az empátia, a kreativitás, az intelligencia, a tudás, megannyi emberi érték katalizátorai.

Az „artes liberales” – a szabad emberhez méltó művészetek – iskolákat teremtő filozófiájának víziója, kiegészülve az „arte sordidae” manualitást is igénylő alkotó tevékenységeivel, napjainkban az újat kereső, az általános emberi értékeket fontosnak tartó társadalmakban és néhány iskolában fedezhető fel.

Zene, képzőművészet, irodalom...

Milyen helyet foglalnak el a ma magyar iskolájában?

Csak az igazán távlatokban és a jövő generációjáért aggódó tudósok, pedagógusok – az alkotó célú emberi igyekezetbe, a művészetbe vetett – hitét nem homályosítja el a pragmatikum vélt mindenek fölött állása. Ők tudják és értik, hogy egy éneklő, zenélő közösség, egy a hétköznapi szürkeségét szebbítő, színesítő szabadrá tévő környezet, elengedhetetlen egy jó iskolában. Ezáltal válhatnak tanítványaink és magunk is „emberségesebb emberökké ... a pénz, az önzés és az érdekkapcsolatok világában.”

Károly Frigyes

Rajz és vizuális kultúra

Írta:

Biczó Antal

Lendvainé Horváth Éva

Kocsis Zsolt

Ugróczky Ferencné

Varga Zoltánné

Dr. Vásárhelyi Tiborné

Szerkesztette:

Biczó Antal

és

Kocsis Zsolt

Dr. Vásárhelyi Tiborné

Még most is érzem az új tanév izgalmát, amikor emlékeimet sorba állítva felidézem az 1973-as év alakuló értekezletét. Tele tett-vággyal és tervekkel léptem át a szépen megépített új gyakorló iskola küszöbét.

A tanító szakosoknak didaktikát és módszertant tanítottam. Hamar rájöttem arra, hogy miként tudom a hallgatók figyelmét felkelteni a tantárgy iránt. Arra törekedtem, hogy a valóság megismerése mindig tapasztalás után történjen. Ezért igyekeztem megteremteni a tapasztalás lehetőségét, amelynek legmegbízhatóbb módja, ha a gyermekek a természetes környezetben szemlélhetik, figyelhetik meg az ábrázolt valóságot.

Elvégeztem a Képzőművészeti Főiskola egy éves továbbképzését. Az iskolában folyó művészeti nevelésre felfigyelt Aradi Jenő, a Rajztanítás szerkesztője, aki felkért az alsó tagozatban a kísérleti program helyi lebonyolítására. A kísérlet célja az volt, hogy pótolja a hiányzó láncszemet az óvodai és az iskolai rajzoktatás között.

Az iskolai faliújságon a nagyvilág hírei mellett megjelentek a gyermekalkotások. Minden bizonnyal ebből nőtt ki magát a Bolyai Galéria.

Sikeresen szerepeltek a tanítványaim a városi, megyei és országos pályázatokon. A hallgatóim komolyan vették a pedagógiai és szakmai felkészülést. Hálás vagyok a Sorsnak, hogy az alsó tagozatosoktól a főiskolásokig foglalkozhattam különböző életkorú tanítványokkal. Az eredmények kárpótoltak minden nehézségért, és értelmet adtak pedagógiai tevékenységemnek.

Ugróczy Ferencné

Rajz szakon végeztem 1975-ben a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskolán. Már a tanulmányaim alatt elkezdtem dolgozni a Vépi Általános Iskolában, ahol 16 éven keresztül – 1972-től – tanítottam. Ezek az évek meghatározóak voltak számomra. Az iskola akkori igazgatója, Hatos Ferenc nagyszerű példát mutatott emberségből, gyerekszeretetből és a rajztanítás gyakorlati megvalósításából egyaránt. Máig hálás vagyok, hogy az ő irányítása alatt válhatott belőlem pedagógus, szellemisége egész pályámat végigkísérte.

A Bolyai János Gyakorló Általános Iskolába 1988-ban érkeztem dr. Vásárhelyi Tiborné, *Mucika néni* nyugdíjazását követően. Nagy örömmel kezdtem meg a munkát, mivel az alsó tagozatos évfolyamok rajztanításával bíztak meg és ez a korosztály mindig közel állt hozzám. Élvezettel vágtam bele a számomra új feladatok megvalósításába is: a szakvezetőség és a hallgatókkal való munka kezdetben szokatlan volt, de hamar megkedveltem ezeket, csakúgy, mint a „bolyais” légkört.

Számomra a legnagyobb elismerést egész pályám alatt az jelentette, amikor a tanítványaim olyan pályára léptek, ahol a rajzolást, a festést, kézműves munkát, fotózást, építést, tervezést, filmezést, azaz az alkotás örömét tovább élvezhették.

Gyertyaöntés, 1988. december

Lendvainé Horváth Éva

1977-ben végeztem a szombathelyi Tanárképző Főiskola tanító szakán. Az iskolai gyakorlatot a Bolyai János Gyakorló Általános Iskolában töltöttem – akkor még nem is remélve, hogy 1978 szeptemberében mint kollega üdvözölhetem azokat a tanárait, akik felkészítettek erre a hivatásra. Máig nagy szeretettel emlékszem rájuk, milyen segítőkészen álltak mellém, megkönnyítve ezzel a beilleszkedést és az iskolai munkát. Szakvezetőként ezt a mintát igyekszem követni.

1988-ban elvégeztem a technika tanári szakot. Munkám színesebb, de nehezebb is lett – például az 1. osztályból 10 perc szünet után bemenni a 8. osztályos csoportba kezdetben nem jelentett könnyű feladatot.

1994-től kaptam egy új, érdekes lehetőséget. Első és második osztályban taníthatom a rajzot, összevonva a technika órákkal – így indult a vizuális nevelés tantárgy. Hobbis és munka számomra itt találkozott.

Nagy öröömöm, hogy egy olyan közösség tagja lehettem, ahol – bár nem vagyok szakos – elfogadtak, és munkámmal hozzájárulhatok a kiállítások, a pályázatok és nyári kézműves alkotótáborok sikeréhez.

Kocsis Zsolt

1989-ben végeztem a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola biológia-rajz szakán. 1999 és 2002 között a Magyar Iparművészeti Egyetem vizuális és környezetkultúra tanár szakán (vizuális kommunikáció szakirány) diplomáztam. Érdeklődési területeim: a sokszorosított és az alkalmazott grafika, a fotográfia, a mozgókép és a bábjáték.

1992 és 1996 között a Csepregi Általános Iskolában tanítottam szakjaimat 3–8. osztályban, besegítettem az iskolai színjátszókör munkájába, a helyi bábcsoport előadásába.

1996 februárjától a Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Rajz Tanszékére kerültem. Itt a rajz módszertan, a szakirányos és levelező képzés, a tanítóképzés vizuális nevelés területének gondozása és tanítása, a hallgatók tanítási gyakorlatának koordinálása volt a feladatom. Hallgatóimmal rendszeresen részt vettünk a Vizuális Nevelési Kollégium által szervezett Rajztanítási Versenyeken Kaposváron, a „Zsákomban a bábom” bábfesztivál keretében szervezett pedagógiai konferenciákon Sárospatakon.

A Bolyaiban a 2008–09-es tanévtől tanítok, korábban a tanítási gyakorlatok kapcsán volt alkalmam bepillantani az itt folyó vizuális nevelésbe. Célom, hogy munkámmal továbbvigyem és ki-
teljesítsem mindazt, amit az elődeim létrehoztak, elindítottak.

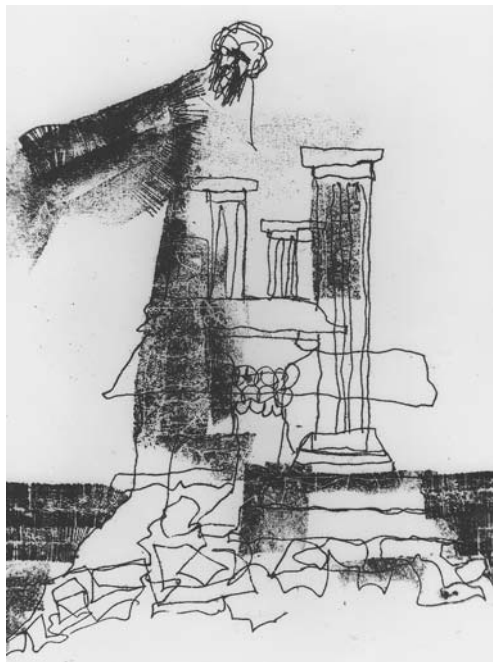
Fotogram

Pozsonyi János

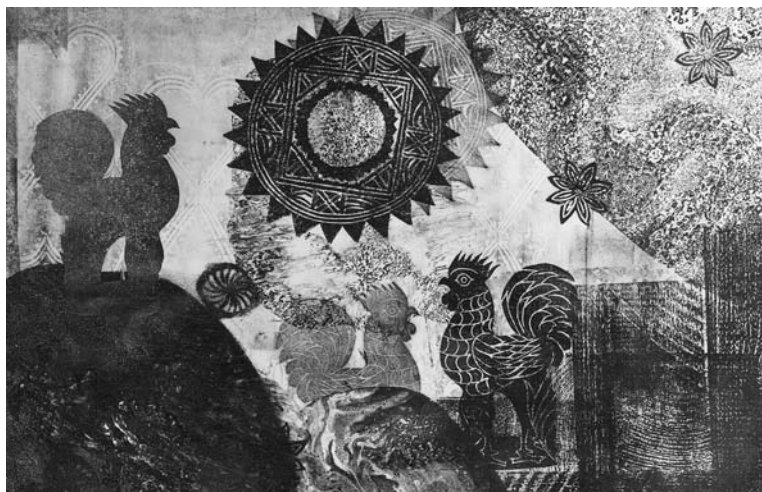

A Pécsi Tanárképző Főiskola földrajz-rajz szakán szerzett tanári diplomát. Tanított a Hollán Ernő, majd a Zrínyi Ilona Általános Iskolában. 1959-től a Felsőfokú Tanítóképző Gyakorló Iskolájának tanára lett. Nyugdíjba vonulásáig a Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium tanára és szakvezetője volt. A hosszú pedagógiai évek során kulturált magatartásra s az esztétikum szeretetére nevelte tanítványait. Szakvezetőként sikeresen plántálta át pedagógiai tapasztalatait és szakmai ismereteit a tanítványokba. 1967 óta kiállító művész, alapító tagja a Vasi Fittal Képzőművészek Csoportjának, a későbbi Vasi Műhelynek. Aktívan résztvett a csoport munkájában, több országos tárlaton is szerepelt műveivel. A korábbi látványfeszítészeti felfogás mellett egyre inkább az Európai Iskola – akkor már értelmezhető – örökségének hatása alatt alkotott, akárcsak a fiatal alkotócsoport többi tagja. A motívumban való gondolkodás, a lírai konstruktív szerkesztési mód főleg a grafikáiban jelentkezett markánsan. Szabadidejében szívesen teniszezett és úszott. Kedvelte a dísznövényeket és a kertészkedést. 34 éven keresztül, mint szakvezető tanár, rajztanárok százait képezte szakmára, s nevelte annak tiszteletére. Gyakorló iskolai munkássága példaértékű az utódok számára. Az intézmény 50 éves jubileuma alkalmából nagy szeretettel és tisztelettel gondolunk arra a rajztanárra, aki művészetével és pedagógiai munkásságával megalapozta iskolánkban a vizuális kultúra tanításának módszertanát és tanítási gyakorlatát.

Grafika I.

Grafika II.

Biczó Antal

1971-ben tanítói diplomát szereztem a szombathelyi Tanítóképző Inézetben. 1971–1974 között Nagykanizsán, majd 1974-től 1993-ig Gencsapátiban tanítottam. 1976-ban elvégeztem a rajz szakot a szombathelyi Berzsényi Dániel Főiskolán. Gencsapátiban a grafikai műhely tagjai linómetszeteikkel országos és nemzetközi eredményeket értek el. 1993-tól a szombathelyi Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium tanára vagyok. Osztályfőnökként tevékenykedek pályafutásom kezdetétől. A gimnáziumba kerülésem óta szakvezetőként foglalkozom a főiskolai hallgatók gyakorlati képzésével. 15 éve a Bolyai Galéria vezetője vagyok. A galéria másfél évtizeden keresztül komplex módon szolgálta a gimnáziumban folyó oktató-nevelő munkát. 10 éve sikeres animációs filmszakkört vezetek informatikus kollégámmal. Több megyei és országos filmfesztiválon díjazták filmjeinket. Rendszeresen részt vettem a különböző iskolai kulturális rendezvények szervezésében és rendezésében. Ezek közül kiemelkedik az Európai Unió által támogatott eMapps.com projekt. Pedagógiai tevékenységemmel párhuzamosan képzőművészettel és játéktervezéssel is foglalkozom. Festézetem két korszakra osztható, egy korábbi dekoratív geometrikus és egy későbbi oldottabb és expresszívebb, absztrakt korszakra. Újabban fényképek és számítógépes grafikák készítésével foglalkozom. A három terület szálai összefonódnak és számomra egy rendkívüli kreatív tevékenységi formát teremtenek. A tanítás és a művészet harmóniája megszépíti a pályafutás emlékeit, s értelmet ad az élet további kihívásainak.

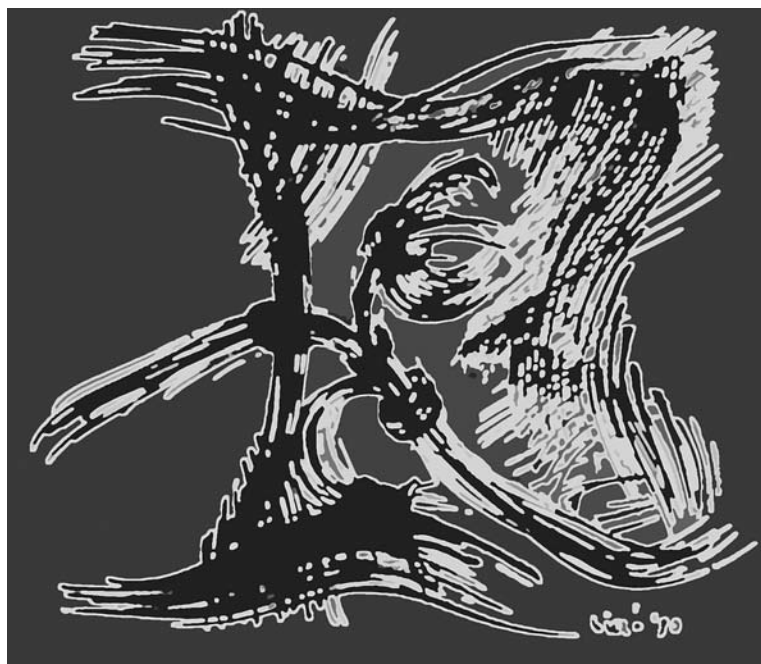
Indulatban

Hullámozás

Fák

Kötődés

Személyiségformálás a vizuális kultúra jegyében

Az iskola szellemiségéből fakadóan a rajz és vizuális kultúra tantárgy fontos szerepet kap a pedagógiai céljaink megvalósítása során. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő és személyiségformáló szerepet tölt be intézményünkben, s jelentősen hozzájárul a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálásához.

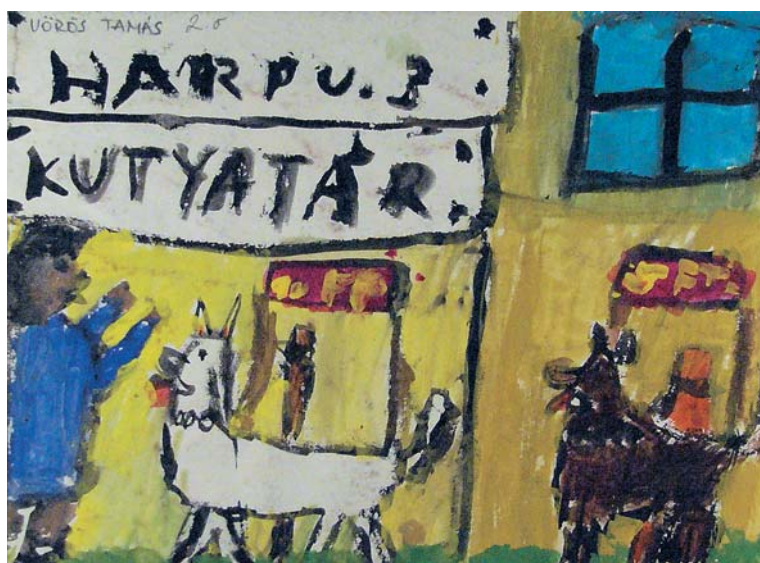
Önkifejezés a tudatosság és az érzelmek kíséretében

Az alsó tagozatban folyó rajzoktatás lehetőséget biztosít arra, hogy az érzelmekkel kísért önkifejezés motiváló tényező legyen. A tematikus alkotások (illusztrációk, történelmi és életképek) látványosan hozzájárulnak a gyermekek képi gondolkodásának fejlesztéséhez és vizuális képzetkincsük bővítéséhez. Ezek a törekvések jól nyomon követhetők a Bolyai Galéria kiállításain. Az alsó tagozat tanítói nagyszerű érzékkel formálják nemcsak a gyermekek síkbeli, hanem térbeli ábrázoló, kifejező, alakító és konstruáló képességeit. A színvonalas jármű- és ház makettek, kispasztikák, egyszerű tárgyak (pl.: játékok, edények, taneszközök stb.) bizonyítják a kreatív bolyais gyermekek tehetségét.

A különböző ünnepkörökhöz kapcsolódóan értékes hagyományok alakultak ki. A farsang idején maszkokat és jelmezeket készítenek. Húsvét előtt a tojásfestési technikákkal ismerkednek. A karácsonyvárás jegyében gyertyát öntenek, mézeskalácsot sütenek, díszeket készítenek. Kreatívan használják a természetes anyagokat. A batikolás, nemezelés, vesszőfonás s más egyéb technikák gazdagítják a technikai palettát.

Egervölgyi Boglárka 2. o.

Vörös Tamás 1. o.

Németh Lili 2.a

Kiss Eszter 3.a

Memória játék 4. osztály

Boda Olivér 3.a

Farkas Dóra 4. o.

Szobota Zsófi 3.a

Tuider Milán 4.b

Kreatív bolyais szellemiség tükröződése a gyermekalkotásokban

A nyolcosztályos gimnáziumban 5–10. évfolyamig folyik rajz-oktatás. Az alsóbb évfolyamokra jellemző szabad önkifejező formát fokozatosan a realitásigény, az objektívebb világszemléletre való törekvés és ennek megfelelő ábrázolásmód iránti igény váltja fel.

A vizuális megismerő képesség fejlesztésében jelentős szerepet kapnak a tanulmányrajzok. A természeti formákkal való ismerkedés során a gyermekek a látvány analízisén túl árnyalt jelrendszerükkel esztétikai élményt rögzítenek. Gyökerek, kövek, növények természeti szépségének megörökítése felemelő esztétikai élményt nyújt a gyermekek többsége számára. A tervezéshez felhasznált természeti motívumok a kreatív szellemiségű tanulók rajzlapján új jelentést kapnak.

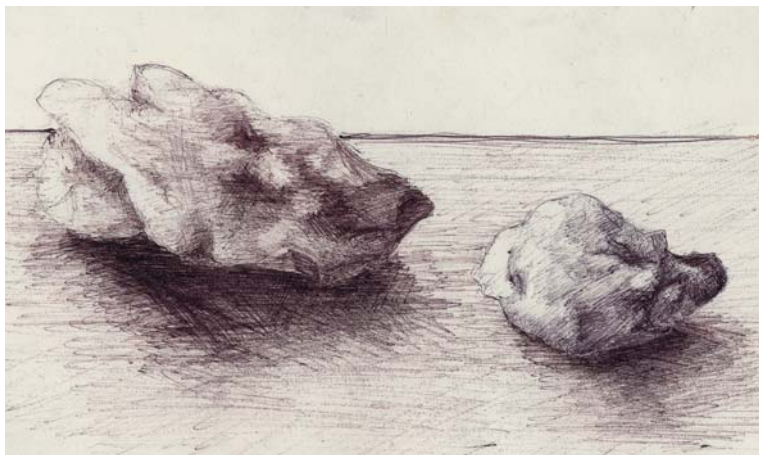
A mértani formák tanulmányozása és ábrázolás hozzájárul a távlati ismeretek bővítéséhez valamint a térlátásuk fejlesztéséhez. A megszerzett ismeretek birtokában képesek egyéni vonásokat, eredeti megoldásokat tartalmazó tárgyakat (pl. úrhajókat, házakat, bútorokat stb.) tervezni.

A tematikus alkotások készítése nagy szabadságot ad a tanulóknak. Felhasználhatják biológiai, földrajzi, történelmi, irodalmi, valamint saját élményeiket a választott témák kidolgozásánál. Szabad felfogásban oldhatják meg technikailag a feladatokat.

A makettkészítés komplex tevékenysége a tervezéstől a kivitelezésig alkotói lázban tartja a gyermekeket. A sokoldalú képességfejlesztés egyik leghatásosabb terepe a házmakett-készítés, mely nagyban hozzájárulhat az igényes lakás- és környezeti kultúra igényléséhez, s talán a későbbi konkrét megvalósításhoz is.

A plasztikai tevékenység során különböző személyes témákat, érzelmeket, gondolatokat fejeznek ki az adott technika kifejező eszközeivel, komplex módon használják fel anatómiai és tárgyismereteiket. Az ember vagy az állatfigurák karakteres plasztikai ábrázolása az anatómiai ismeretek újszerű adaptációját jelenti a kreatív szellemiségű bolyais diákok számára.

A művészeti nevelés szerves részei a művészettörténet és a mozgókép kultúra, melyek nagyban hozzájárulhatnak a gyermekek esztétikai élményeinek tükröztetéséhez, ízlésítéleteik egyéni megfogalmazásához és újszerű vizuális kultúrájuk megalapozásához.

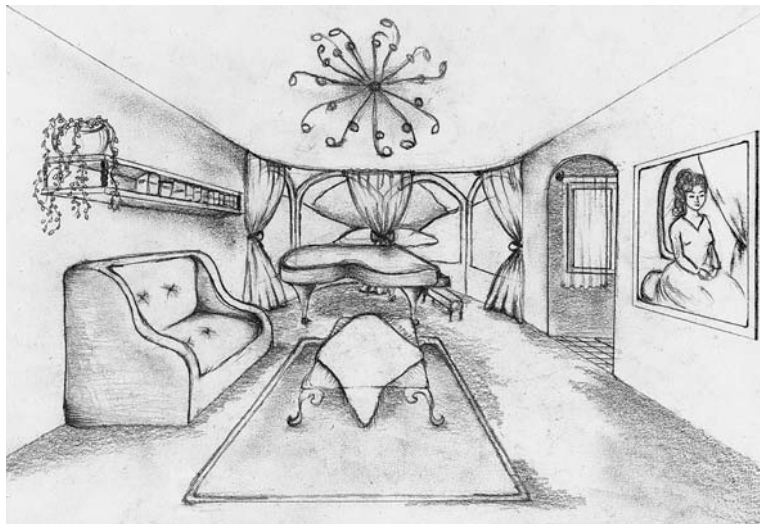

Farkas Dóra 12 éves

Farkas Dóra 13 éves

Hajdú Franciska 16 éves

Házmakettek

Nagy Krisztina 10 éves

Janzsó Gergely 13 éves

Édenhofer Emma, Rozmán Zsófia 12 évesek

Fodor Tímea, Szakonyi Ildikó 12 évesek

Pusker Natália 12 éves

Berkó Dániel 12 éves

Rosanics Petra 12 éves

*Angler Dorottya,
Czeglédi Eszter
16 évesek*

*Dengyel Kinga
16 éves*

Érintkezési pontok

A rajz és tanító szakos hallgatók az iskolában

A Berzsényi Dániel Főiskola gyakorlóhelyeként a Bolyainak szoros a kapcsolata a rajz és tanító szakos hallgatókkal, és így alkalom nyílik arra, hogy kölcsönhatások alakuljanak ki a különböző érdeklődésű emberek között.

A tanítóképzésben a NAT előkészítésének részeként indult be – a korábbi speciálkollégiumok továbblépéseként – a műveltségterületes képzés, ami az elképzelés szerint lehetővé tenné a tanító adott területen való munkáját az 5. és a 6. osztályokban. A vizuális nevelés műveltségi terület volt az egyik állandó specializáció a szombathelyi tanítóképzésben, és ez jó hatással volt az általános képzésre is. Alkotó- és kézműves táborok, kiállítások, művészeti estek születtek ebből az inspirációból, de a legnagyobb elismerése ennek a törekvésnek, hogy a tanítási gyakorlatokon a hallgatók hozzáértően és bátran alkalmazzák a tanult technikákat, eszközöket, módszertani megoldásokat.

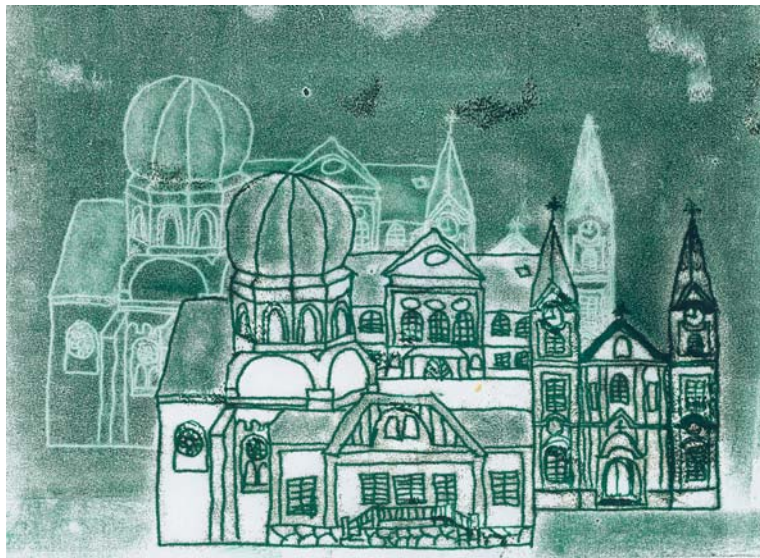
A rajz szak a BDF hagyományosan népszerű tanárképzései közé tartozott. A hallgatók között sok olyan is akadt, aki rátermettsége és érdeklődése miatt megállta volna a helyét más, szakirányú egyetemen is, de az itt töltött évek alatt kialakult az elkötelezettségük a tanári pálya iránt. Fontos eredményként kell értékelnünk azt, hogy a hallgatók nagy részében sikerült felkelteni az érdeklődést a korszerű, a „készség-tárgy” szemlélet helyett a képességfejlesztésen alapuló pedagógia iránt.

*Veress Judit
tradicionális indonéz
árnyjátékfigurája*

*Hoffer Károly,
a Smaragdmoha-Völgy
című bábjáték írója,
rendezője*

Bényi Veronika monotípiája

A kiskakas gyémánt félkrajcárja – tanító szakos hallgatók árnyjátéka

Képzőművész szakkör

Szakkörvezető: Biczó Antal

15 éven keresztül lehetőséget biztosítottam a gimnázium tanulói számára, hogy speciális művészeti képzésben vegyenek részt. A kreatív szellemiségű tanulók sokat profitáltak a szakköri tevékenységükből. Felfedezték a különböző képzőművészeti technikák szépségét, s a kifejező eszközökben rejlő lehetőségeket. A korábbi évek során a linómetszés technikája nyújtott lehetőséget a képzőművészeti önkifejezésre, majd később más technikák (pl. papírmásé, egyedi grafika, bábkészítés stb.) gazdagította a szakkör palettáját.

A szakkör vegyes profilja az utóbbi években alakult ki, amikor a hagyományos szakkör tagjaihoz csatlakoztak azok, akik egyetemi felvételire készültek.

A szakkörben a tanítási órákon megszerzett alapokra épült rá az egyén vizuális kulturáltsága, kibővülve az életben szerzett ilyen irányú ismeretekkel, élményekkel és hatásokkal. A különböző technikákkal és anyagokkal való bánás és a velük végzett cselekvés örömteli élményt nyújtott számukra és tanáruknak egyaránt. Az esztétikai élmény keresése a kreatív szellemiség ötvöződésével adta meg az értelmét a másfél évtizedes szakköri tevékenységnek.

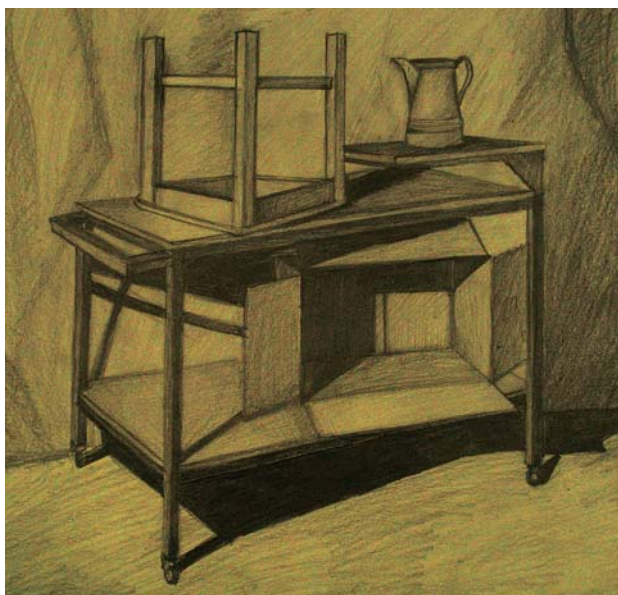

Kisplasztikák készítése

Szilágyi Ágnes 12 éves

Lehner Tamara 18 éves

Bolyai animációs filmműhely

Szakkörvezetők: Biczó Antal, Dobre Norbert

Biczó Antal 1998-ban hozta létre a vizuális kultúra megújítása jegyében az animációs filmműhelyt. A kezdeti nehézségek után sikerült olyan technikához jutni, amely segítséggel lehetőséget nyújt animációs filmek készítésére. Néhány éven keresztül Zsíros Péterrel, majd 2005-től Dobre Norberttel irányítjuk a műhelymunkát. Az utolsó iskolabővítés során egy stúdióhelyiséggel gazdagodtunk, s azóta zavartalanul végezhetjük munkánkat. Lehetőség adódott a filmkészítéshez használt díszletek, terepasztalok s egyéb kellékek elhelyezésére s azok stúdiószerű használatára.

A filmműhely célja, hogy bővítsük iskolánk vizuális palettáját, valamint, hogy lehetőséget biztosítsunk a modern fotó- és filmkészítési technikák megismerésére. A műhely tagjai sokoldalú tevékenységet folytatnak. Díszletet és terepasztalt építenek, bábukat terveznek és mintáznak, felvételeket készítenek, s a különböző filmkészítő programok segítségével feldolgozzák azokat. Klasszikus módon álló képekből állítjuk elő a mozgóképeket, a filmet. Elsősorban gyurma animációval foglalkozunk, de készítünk reklámokat, bábfilmeket és különböző összeállításokat az iskolai plazma tv számára.

Az elmúlt években sikeresen szerepeltünk különböző megyei és országos gyermek és ifjúsági filmfesztiválokon. Több alkalommal díjazták filmjeinket. Továbbra is szeretnénk a kor és az iskola igényeinek megfelelően úttörőszerepet vállalni a vizuális kultúra megújításában.

Gyurmahíradó

Piknik a réten

Télapó a krampuszokkal

Ügyes kezek szakkör

Szakkörvezető: Lendvainé Horváth Éva

Tagjai olyan második osztályos tanulók, akik szeretnének

- olyan anyagot használni,
- olyan technikákkal megismerkedni,
- olyan tárgyakat készíteni,

amelyekre a tanórán nem kerülhet sor. Az éves programot az első foglalkozáson közösen állítjuk össze. Ezt a tervezetet persze rugalmasan kezeljük – mindig jöhet egy új élmény, új ismeret, új ötlet, amit „azonnal” ki kell próbálni.

Ebben a közös alkotómunkában rengeteg lehetőség van a kézmozgás ügyesítésére, a kéz izomzatának erősítésére, az anyagok tulajdonságainak és felhasználás közötti összefüggések megértésére, a problémamegoldó gondolkodás fejlesztésére. Mindez természetesen pozitívan hat a gyermekek más iskolai és szabadidős tevékenységére is. Felejthetetlen az örömük és a büszkeségük, amikor az iskolai kiállításon is megmutathatják ügyességüket.

Virág és lepke

Rajzszakkör

Szakkörvezető: Ugróczy Ferencné

Az év közben a szakkör keretei között folyt a „kézműves munka”. Ezeken a foglalkozásokon mindig a gyerekek igényei szerint állítottuk össze az éves programot. A jelentkezés nem volt korhoz kötve; együtt dolgoztak kicsik és nagyok, majd amikor a felsősök száma megnőtt, ők külön feladatokat kaptak. Volt, hogy a szakkört Lendvainé Horváth Évával együtt tartottam és ez az időszak nem csak, hogy nagyon termékeny volt, de számomra különösen élvezetes is.

Lelkesen készültünk a Bolyai Galéria tematikus kiállításaira, hiszen a gyerekek izgalommal keresték és fedezték fel saját és egymás munkáit. A szakkörön volt lehetőségünk a pályázati munkák elkészítésére, hiszen erre a tanóra soha nem volt elegendő. A szakkörnek köszönhető a sokféle technika megismerése, kipróbálása. Ami jobban felkeltette a gyerekek érdeklődését, azzal több héten át foglalkoztunk, esetleg a nyári tábor keretein belül hangsúlyosabban is. Hogy néhányat említsek: mozaik, textílfestés, papírmásé, tűzzománc, origami, makettkészítés.

Viaszbatikolással készített textil

Papírmásé tárgy

Népi kézműves szakkör

Szakkörvezető: Varga Zoltánné

A Népi Kézműves Szakkör a 2000-2001-es tanévtől működött iskolánkban hét évig.

Elsősorban a népi kismesterségek rejtelseibe szerettem volna bevezetni a gyerekeket.

Az általános iskolás korosztályból toborzódtak a lányok, de minden évben akadt egy-egy fiú is.

A gimnáziumi osztályokból 9. és 10. osztályosok jártak, a felsőbb évfolyamok már nem vettek részt.

A szakkör összetételéből adódóan elsősorban szövés és fonás tette ki a tevékenységünk zömét. Készítettünk rongyszőnyeget, kisebb gyapjú szőnyeget, tarisznyákat, karmantyúfán szütyőket. Volt, hogy perzsaszövással kis faliképeket készítettek a lányok. A másik kedves foglalkozásunk a hímzés volt. Nagyon szerették a gyerekek a keresztaszemes mintákat, majd a mintákat gyöngyszövésben is megvalósították.

A divatos csomózásokat is gyakoroltuk, egymásnak adtuk tovább.

Külön hangsúlyos terület volt minden évben a jeles napokhoz kötődő munkák elkészítése. Így évente készültünk a karácsonyi ünnepkör eseményeire, betlehem készítésével, karácsonyi díszek készítésével. A Gyermek Ház által hirdetett megmérettetéseken sikereket értünk el: háromszor első helyezést, egyszer

2003-ban gyermek-csoportos kategóriában fődíjasok lettünk.

Alkotás közben

Betlehem

Reismann Marian fotókör

Szakkörvezető: Kocsis Zsolt

2008 szeptemberétől indítottuk a szakkört azzal a céllal, hogy a gyerekek számára elérhetővé és érthetővé tegyük ennek a mind magasabb technikai színvonalat elérő és egyre szélesebb körben használt eszköznek a lehetőségeit. E mellett fontos célunk, hogy az iskolai élet eseményeinek dokumentálásában, az iskolai újság készítésében ezek a tanulók tevékenyen vegyenek részt.

A digitális technika előretörésével sokat változott a fotográfiai tevékenység, bár az alapelvek ugyanazok maradtak. Ma már nem sötétkamarában, kémiai folyamatok eredményeként „jön elő” a kép, hanem a számítógép programjai által kínált lehetőségek alkalmazásával; a készített képek számát nem a 36 vagy 12 képkocka határozza meg tekercsenként, hanem a fényképezőgép kategóriája, a memóriakártya tárolási kapacitása; a képek utólagos alakítása, manipulálása soha nem látott lehetőségeket hozott, ennek határát csupán a technikai hozzáférés és hozzáértés szabja meg.

Ezek a változások könnyebbé és egyúttal felelőtlenebbé tették a képképzési folyamatot, aminek negatív következménye lehet a felszínesség, a felkészületlenség, a kényelmesség, az igénytelenség. De ugyanakkor nagyon jó lehetőséget nyújt a tanulásra, a korrigálásra, a kísérletezésre, a próbálkozásra, a gondolkodás fejlesztésére is. A közös munkánk célja az, hogy alkotó módon használjuk az előnyöket, és segítsünk kikerülni a csábító negatívumokat.

Török Annamária 12. osztály

Török Annamária 12. osztály

Süle Dávid 10. osztály

Szabó Bence Farkas 12. osztály

Alkotótáborok

Gencsapáti, Velem, Kőszeg

Az elmúlt másfél évtizedben kisebb kihagyásokkal évente alkotótábort szerveztünk iskolánk diákjai számára. A táborok lehetőségét nyújtottak arra, hogy a bolyais gyermekek megismerkedjenek a szabadban való rajzolás és festés élményével, a látvány megörökítésének konvencióival, az egyéni látásmód vizuális megfogalmazásával, valamint a plasztikai ábrázolás, a textilstfestés és a tűzzománc-készítés fortélyjaival.

A gencsapáti alkotótáborban az otthon adó kastély és környezete, a gencsi táj szépsége nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a szabadban való alkotás élményével gazdagodva inspirálja a gyermekeket és a szervezőket a folytatásra.

A velemi táborban a résztvevők megcsodálhatták a hegyi csermelyek csobogását, az erdők fény-árnyék játékát, s tanulmányozhatták a település pusztuló és megújuló népi emlékeit.

Több éven keresztül Kőszegen „A Vasút a Gyermekekért Alapítvány Diákotthona” adott szállást és lehetőséget az alkotó munkára. A táborlakók megismerkedtek a város múltjával, jelenével, s közben művészettörténeti ismereteket szereztek. A tábor során alkalmazott, iskolán kívüli pedagógiai módszerek közül a szabadban való alkotás, valamint a komoly műhelymunkát igénylő technikák kerültek előtérbe. A műemlékekben gazdag város és környezete kiapadhatatlan forrást jelentett a gyermekek számára. Kőszeg városa műemléki hangulatával és lakóinak vendégszeretetével mély nyomot hagyott a bolyai gyermekek emlékeiben.

Az alkotótábori munkákból minden tanév őszén kiállítást rendeztünk a Bolyai Galériában. Válogatásainkból összeállított anyagot láthatott a Kőszeg Galéria, a Savaria Tourist, az Oladi Általános Művelődési Központ és a Kőszegi Natúrpark Háza látogatató közönsége.

A táborokat Biczó Antal szervezte és vezette. A táborok szaktanárai voltak: Lendvainé Horváth Éva, Ugróczky Ferencné és Szilágyi Balázs.

Huszár Eszter a szabadban alkot

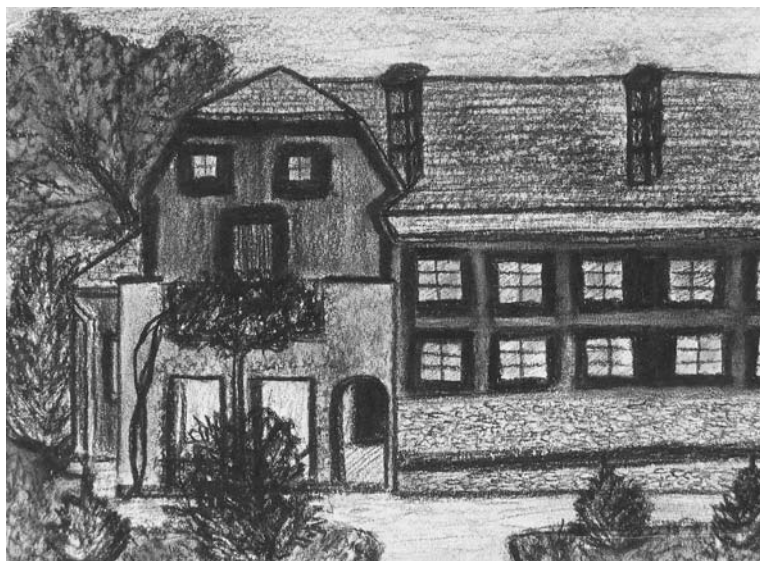
Kiss Naómi mozaikot készít

Márián Renáta 14 éves

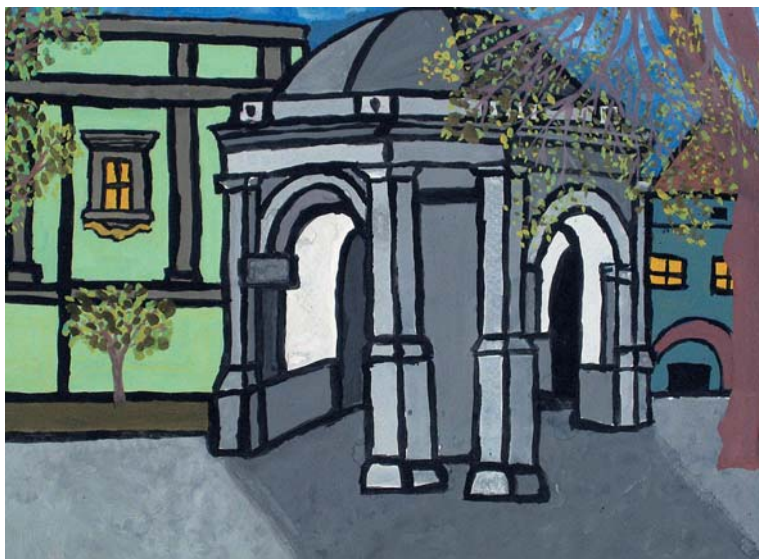
Dobozok

Czenki Livia 14 éves

Tóth Szilvia 14 éves

Kovács Júlia 14 éves

Bozi Krisztina 13 éves

Farkas Dóra 14 éves

Bolla Orsolya 12 éves

Alkotótábor Szócén

A Bolyaiban lehetőség volt arra, hogy a rajztanítás ne maradjon pusztán az iskola falai között: a szőcei kézműves táborok 12 éven keresztül felejthetetlen élménnyel gazdagították a gyerekeket. Az Őrség különös atmoszférája, a szabadban tartott foglalkozások, Józsi bácsi – a táborvezető – kellemes társasága és nem utolsósorban a nagyszerű ételek is hozzájárultak ahhoz, hogy a gyerekek évről évre Szócét válasszák a sok nyári program közül.

Kirándulás Őriszentpéterre

Nemezelés

A Bolyai Galéria 15 éve

1993 decemberében a gimnázium aulájába galéria költözött. Az intézmény vezetőivel együttgondolkodva létrehoztunk egy olyan kiállítóhelyet, mely másfél évtizeden át komplex módon szolgálta a gimnáziumban folyó oktató-nevelő munkát. Arculatot adott az épület belső terének s a kiállítások révén az iskola szellemiségének közvetítője lett. A nyitott kiállítótér alkalmas volt arra, hogy tudatosan tált vizuális élmények, a hozzájuk társított művészeti és tudományos ismeretek megérintsék a galéria látogatóit.

Az évek során kialakult az installációs rendszer, a világítás-technika, s két éve már egy plazma tv is hozzájárul a látványteremtéshez és a korszerű információszolgáltatáshoz.

A galéria fenntartói célként tűzték ki a vizuális kultúra, a társzművészetek és a különböző tudományok népszerűsítését, valamint rangos fotó-és képzőművészek bemutatását.

15 év alatt 150-nél több kiállítást rendeztünk, melyekhez rendszerint megnyitó is kapcsolódott, s ezek nagy részét a tanárok és a média munkatársai megörökítették. Ezeken a rendezvényeken ismert művészek, irodalmárok, sportolók és közéleti személyiségek mondták el az aktuális témához kapcsolódó gondolataikat, s társítottak hozzá hangulatot a gimnázium zenészei, énekesei és versmondói.

A kiállítási programban hangsúlyos szerepet kaptak a tanulói munkákat bemutató tárlatok, melyeket tematikailag és technikailag is sokszínűség jellemezte. Rangot jelentett az alkotásokkal a parvánokra felkerülni. A gyermekalkotások hiteles képet adtak az intézményben folyó rajzoktatásról, s a sikeres rendezvények ösztönzőként hatottak a tanárookra és a diákokra egyaránt.

A különböző ünnepekhez és történelmi évfordulókhoz kapcsolódó komplex rendezvények sikeresen szolgálták az érzelmi nevelést s az azonosulást azokkal az eszmékkel, melyek az iskola gyermekközpontú szemléletéhez kötődtek.

Emlékeztetsek a Tóth Péter tanár úr által rendezett irodalmi és helytörténeti témájú kiállítások. Ezek többnyire kerek évfordulókhoz kapcsolódtak (például a Nyugat című folyóirat, Németh

László, Illyés Gyula és József Attila centenáriuma). Névadónk bicentenáriumáról is ekképp emlékeztünk meg. Arra is akadt példa, hogy egy-egy kiállításon több helyi vonatkozású irodalomtörténeti, művelődéstörténeti, képzőművészeti téma szerepelt. A közös munkát számos közintézmény segítette. Többek között a Petőfi Irodalmi Múzeumból, a Magyar Tudományos Akadémiáról és a szombathelyi Smidt Múzeumból kaptunk kölcsön értékes tárgyakat, másolatokat. Márkus Emíliara és Bartha Lászlóra a hagyatékok gondozóinak támogatásával emlékezhettünk. A rendezvényekhez több esetben is kapcsolódtak irodalmi estek, rendhagyó irodalomórák, előadások, beszélgetések.

Módszertani kiállításaink s a hozzájuk kapcsolódó programok szervesen illeszkedtek a gyakorló iskolai szerepből fakadó feladatokhoz. Ezek közül kiemelkedik az 1998/99-es „Soros projekt”, mely kapcsán vizuális módszertani vándorkiállítási anyagot állítottunk össze a megye tanítói és rajztanárai részére. A hozzájuk kapcsolódó rangos előadások, szakmai bemutatók és továbbképzési programok hatékonyan szolgálták a megújuló vizuális kultúra ügyét. A rendezvényeken szóba került a tér-idő szemlélet újszerű értelmezése a technika eszközeinek szükségszerű térhódítása, a tárgy- és környezetkultúra korunk igényeit reprezentáló elvárásai valamint a környezet tudatos alakítása.

Az egészségnevelés jegyében rendeztünk drog prevenciós programokat. Népszerűsítettük a helyes táplálkozási szokásokat és az iskolában folyó vöröskeresztes munkát. Animációs filmjeinkkel felhívtuk a figyelmet az egészséges életmód fontosságára.

Külföldi kapcsolatainkat felhasználva mutattuk be japán, stájer és felvidéki magyar gyermekek rajzeit.

Görföl Jenő, a Csemadok főtitkára, Kós Károly-díjas fotográfus több alkalommal rendezett kiállítást a Felvidék szépségeiről.

Galériánkban fogadtuk azt a nemzetközi összefogással készült kiállítást, mely az emberi test genetikai és biológiai változottságát mutatta be. A sok országot megjárt tárlatot a világon 6 millióan látták. Nagy érdeklődést keltett a 2005-ben bemutatott „A német reklám története a kezdetektől napjainkig” és a „Mindenki egyforma, mindenki különböző” c. osztrák kiállítás.

Sikeres rendezvényeink közé sorolhatók az utcagalériák, melyek látványukkal és hangulatukkal gimnáziumunk új színfoltjára irányították a figyelmet. A Vas Népe 1995. szeptember 28-án írja az első utcai kiállításról: „Tegnap hajnaltól délutánig az utcára költözött az iskolagaléria. A Domus melletti üzletközpont megszokott képét a diákok munkáiból rendezett kiállítás tette még színeesebbé. Senki sem csodálkozott azon, hogy a gyümölcsös-standtól és a kisállat-kereskedőtől néhány lépésre egyszer csak kékre festett, papírból készített delfinbe ütközik a tekintete.”

A hagyományos technikákon és tematikákon túl a kiállítóterben megjelentek már olyan alkotások is (pl. graffitik, fénymobilok, animációs filmek), melyek a kor szellemiségéhez igazodva a megújulást s egy új arculat megteremtését szolgálták.

A galéria 15 éven keresztül a gimnázium szellemiségéhez igazodva szolgálta a kultúrát. Kitűzött céljait megvalósítva egy korszakváltás után átadja hagyományait és tapasztalatait az új rendezőknek, akik majd továbbírhatják a Bolyai Galéria történetét.

A galéria vezetője: Biczó Antal

Főmunkatársak: Lendvainé Horváth Éva, Ugróczky Ferencné és Tóth Péter

A kiállítások rendezésében alkalmanként közreműködtek: Agg Péterné, Baranyai Ákos, Baranyai József, Bencsics Mariana, Bokányi Péter, Budainé Boda Mária, Dobro Norbert, Hegyi Nóra, Horváthné Ódor Ildikó, Horváthné Tobischka Katalin, Iglódi Ilona, dr. Jankovics István, Károly Frigyes, Kiss Péter, Kocsis Zsolt, dr. Kovács József, Kukor Ferenc, dr. Lukács Józsefné, Magyar Lajosné, Maderné Kárpáti Zsuzsa, Nagyné Erőss Rozália, Nagyné Hajnák Zsuzsanna, Pájer Szabolcs, Papp Tibor, Rónaszéki Linda, Süthő Cecília, Szabó Levente, Szauer Ágoston, dr. Takácsné Balázs Gabriella, Tompek Sándorné, Tóthné Dancs Andrea, Tóthné Virágh Anikó, Varga Zoltánné, dr. Vincze Ildikó, Vojnovicsné Vítályos Katalin

A kiállításmegnyitókön rendszeresen közreműködött az Orff együttes Szijjné Sisak Éva vezetésével, a Bolyai Gimnázium leánykara Horváthné Hargitai Gitta vezényletével és Csákányné Ráplai Rita közreműködésével.

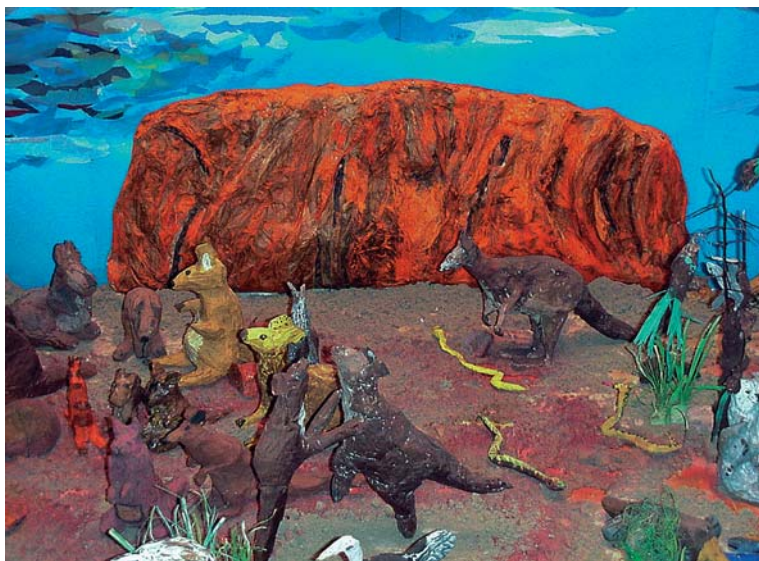
Biczó Antal és tanítványai c. kiállítás OMK, Szombathely, 1999

10 éves a Bolyai Műhely, 2003

eMapps.com, 2007

Ausztrália, 2000

Boszorkányok és varázslók, 2002

Téli örömek, téli ünnepek, 2004

A világ görbe tükröben, 2007

eMapps.com, 2007

Téli köszöntő, 2007

10 éves a Bolyai Műhely

10 ÉVES A BOLYAI MŰHELY

„A világ a bolyaisok szerint...” - módosíthatnánk egy film-címet, hiszen városunk rangos iskolájának vizuális tevékenysége felőli az emberiség történetét a mítoszoktól a képzelt jövőig, mégpedig a lehető legváltozatosabb technikák, műfajok hadrendbe állításával. Grafikák - graffitik, - karikatúrák, makettek, bábok, mobilok és persze színes képek sorozata kínál izgalmas látnivalót, továbbgondolásra méltó szellemi kalandot, gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt.

A kiállítás megtekinthető április 13-ig, naponta 10-18 óráig.

A SZOMBATHELYI TAVASZI FESZTIVÁL SZERVEZŐBIZOTTSÁGA,
A VAS MEGYEI MŰVELŐDÉSI KÖZPONT,
VALAMINT A BOLYAI JÁNOS GYAKORLÓ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS GIMNÁZIUM

TISZTELETTEL MEGHÍVJA ÖNT

AZ ISKOLA TANULÓINAK MUNKÁIBÓL RENDEZETT KIÁLLÍTÁS
MEGNYITÓJÁRA,

2004. MÁRCIUS 22-ÉN 17 ÓRÁRA, AZ MMIK MÉDIUM GALÉRIÁJÁBA
- SZOMBATHELY, ADY TÉR 5. -

MEGNYITÓT MOND: **SZEMADÁM GYÖRGY** MUNKÁCSY-DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

*

KÖZREMŰKÖDNEK: A SZOMBATHELYI BARTÓK BÉLA ZENEISKOLA NÖVENDÉKEI

Naptárak

1993–2001 között 5 naptárt adtunk ki, melyeket tanulói munkák színesítettek. Esztétikai megjelenésük és képi anyaguk a gimnázium szellemiségét tükrözték.

1994-es naptár

Ugróczky Ferencné tanítványainak tematikus alkotásai

Szerkesztő: Ugróczky Ferencné

1995-ös naptár

Biczó Antal tanítványainak bibliai témájú képei

Szerkesztő: Biczó Antal

1996-os naptár

Ugróczky Ferencné tanítványainak virágokat ábrázoló alkotásai

Szerkesztő: Ugróczky Ferencné

1998-as naptár

Biczó Antal tanítványainak állatokat ábrázoló grafikái

Szerkesztő: Biczó Antal

2001-es naptár

„Vasi tájképek” Biczó Antal rajzaival

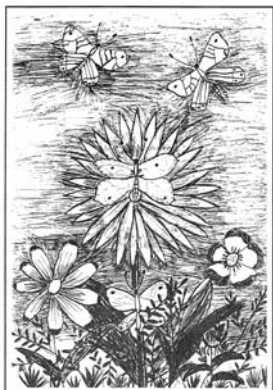
Szerkesztő: Biczó Antal

1995-ös naptár

1998

Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium
Szombathely

1998-as naptár

2001

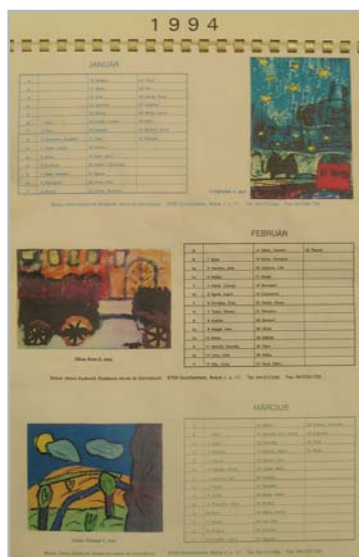

VASI TÁJKÉPEK

Biczó Antal rajzai

Bolyai János Gyakorló Általános Iskola
és
Gimnázium

2001-es naptár

1994-es naptár

1996-os naptár

Kiállítások iskolán kívül

- Oladi Művelődési Központ, 1995, 1996, 1997, 1999, 2002
- Kőszeg Galéria, 1995, 1998
- Művelődési Ház, Gencsapáti, 1995
- Szent Márton Utcagaléria, Szombathely, 1995
- Megyei Művelődési és Ifjúsági Központ, Szombathely, 1996, 2004
- Savaria Tourist Galéria, Szombathely, 1999
- Bundesgymnasium, Graz, 1999
- Béri Balogh Ádám Ált. Iskola, Kőszeg, 1999
- Egyházmegyei Karitás Háza, Szombathely, 1999
- Gyermek Ház, Szombathely, 2000
- Művészetek Háza, Szombathely, 2001
- Natúrpark Háza, Kőszeg, 2002
- Váci Mihály utcai Általános Iskola Galériája, Szombathely, 2004
- Berzsenyi Dániel Főiskola, Szombathely, 2004
- Szenci Molnár Albert Gimnázium, Szenc, Szlovákia, 2004
- Művelődési Ház, Szenc, 2006
- Savaria Plaza, Szombathely, 2006
- Puskás Galéria, Szombathely, 2007
- Búcs, Szlovákia, 2006
- Lendva, Szlovénia, 2007
- Mosonmagyaróvár, 2007

Éós-program

A Szépművészeti Múzeum Antik Gyűjteménye évente meghirdeti levelező pályázatát általános és középiskolák 5–7., illetve 8–10. évfolyamos csoportjai számára. Ez egy összetett, a történelmet, művészettörténetet, művelődéstörténetet is érintő, egész évben zajló csapatverseny, aminek a végén mindig készíteni kell a témához kapcsolódó műalkotást is. Évről évre más ókori kultúrával ismerkedhetnek a gyerekek: az egyiptomi, görög és római témák folyamatosan váltakoznak, Akhilleusz pajzsát, Pénélopé vásznát kellett elkészíteni, kopt sztélé, dór templomhomlokzat és több mozaikkép is került már ki a gyerekek keze alól.

Ebben a munkában évek óta dolgozik együtt az a csapat, akik folyamatosan ott vannak mindig az első hat helyezett között, 2008-ban pedig a harmadik helyen végeztek a népes és erős mezőnyben.

Átváltozások, 2007

Apollón jósdája. Eredményhirdetés a Szépművészeti Múzeumban, 2008

Színes zenei élet

*„Embernek ének őrzi az időt,
Az tartja számon minden eleinket.
Hallgass meg egy semmicske éneket,
S szíve járását hallod az időnek”
(Ratkó József)*

A Kodály-terem

Horváthné Hargitai Gitta

A Bolyai utcában indított iskola korának egyik legjobban felszerelt iskolája volt. Nem osztálytermekben, hanem szaktantermekben folyt a munka a felső tagozatban. Minden tantárgynak megvolt a maga helye, ilyen volt az énekórák számára a Kodály-terem.

Az előző munkahelyemen ilyen nem volt. Tanítottam éneket a technika teremben, a kémia teremben, cipeltem a lemezjátszót + az órához szükséges eszközöket, mint egy málhahordó.

Nekem óriási élmény volt a szakterem!

Szekrény az albumoknak, versesköteteknek, zeneelméleti, zenetörténeti könyveknek. Beépített Hi-fi, amiben lemezjátszó, kétkazettás magnó, CD-játszó volt, alsó szekrényke a lemezeknek, kazettáknak, CD-nek... Később olyan falitáblát is kaptunk, amire csak filctollal lehetett írni, hogy a krétapor ne tegye tönkre a Hi-fi-t. Az ajtó mellett egy pianínó, ami mérhetetlenül megkönnyítette a munkát. Arról nem is beszélve, hogy mennyire élvezték a gyerekek a zongorakiséretes éneklést!

Aztán volt nagy hely, ahol táncolni is lehetett. Én nem így nőttem fel, ezért nekem is újdonság volt, hogy a népzenehez a megfelelő néptáncot, a klasszikus zenéhez menüettet, keringőt lehetett tanítani. És a gyerekek vidáman járták.

A legnagyobb élmény mégis az ülésrend volt.

Kórusdobogó, székekkel. Az írást rajztáblákon tudtuk megoldani, egyébként „csak” énekelni kellett.

Énekkari próbák előtt a gyerekek felcipeltek a tornateremből négy padot, azzal toldottuk meg az ülőhelyek számát.

Ilyen miliőben, ilyen hangulatban kizárólag magas szintű, jó munkát szabad csinálni.

Ezt a miliőt Németh Endréné, az új gyakorló iskola énektanára tervezte, álmodta meg. Köszönet érte.

Sajnos „kedvenc” termünkről nem tudunk képet mellékelni, mivel akkoriban nem készült.

A Kodály-terem 1994-ben megszűnt létezni.

Művészeti versenyek

Horváthné Hargitai Gitta

A '80-as évek, '90-es évek eleje bővelkedett zenei verseny-lehetőségekben. Volt miből válogatni, és mi éltünk a lehetőségekkel.

Csorba Katalin, aki az Úttörőházat, később Gyermekek Há-zát vezette, ma is a Madrigál kórus tagja. Családja szintén zenével foglalkozik, így kétszeresen is motivált volt, hogy a kórus-bemutatókon kívül más lehetőséget is biztosítson az énekelni szerető gyerekeknek.

Minden évben meghirdette a szóló ének, duett, Éneklő Ra-jok bemutatkozási lehetőségét, amit persze zsűriztek.

A Bolyaiban töltött második évemben elhatároztam, hogy kipróbáljuk magunkat így is.

Először az Éneklő Rajok bemutatóján indultunk, egy remek képességű, énekelni szerető 8. osztályos csapattal.

Emlékszem az izgalomra, emlékszem az öröme, amit az arany minősítés után éreztünk. De leginkább azokra a fiúkra em-lékszem, akik az akkor kötelező úttörő egyenruhát nadrágtartó-val színesítették.

Egy-két év elteltével kipróbáltuk a duett kategóriát. Bujtás Tímea – Grünwald Stefánia 6. osztályos leánykák bátran, szé-pen, tisztán énekelve nyerték az arany minősítést.

A Bartók Béla Zeneiskola ebben az időben sokat törődött az általános iskolai korosztály zenetörténeti nevelésével. Ifj. Béke-fi Antal, Deáky István, Ágotha Zoltán rendszeresen tartottak fel-készítő előadást. Megkaptuk a zenehallgatási anyagot, az aján-lott szakirodalmat, aztán már csak tanulni kellett.

1982-ben Kodály Műveltségi Verseny, 1986-ban Liszt, 1991-ben Bartók, 1992-ben Kodály, 1995-ben Bartók Műveltsé-gi Verseny – őket szerveztek, megyei fordulóiig. Mindegyiken képviseltük iskolánkat, egy, kettő, vagy három csapattal. Renge-teget készültünk, tanár-diák egyaránt tanult. Sok délutánt töltöt-tünk együtt.

A műveltségi versenyeket megnyertük.

Kénytelen vagyok ideírni még egy gondolatot. Sajnos az idő az iskolai zeneoktatás számára nem hozott semmi jót. Csökkent az óraszámunk, heti egy órára. Ilyen kevés tanórával nagyon nehéz alapos, mindenre kiterjedő munkát végezni. Ez azonban megoldható lenne, ha olyan cél miatt kellene plusz munkát végezni, ami tudást ad, és a gyermeket is motiválja. (Lásd műveltségi versenyek.)

Sajnos az idő más intézményeket is szorít, örülnek, ha a saját feladataikat meg tudják oldani.

A művészeti versenyek megszűntek.

Iskolánk nagy gondot fordított a zenei nevelésre. Károly Frigyes Tanár Úr kezdeményezésére olyan bérletes hangverseny-sorozatot szerveztünk, ahová szülőt hívtunk gyermekével. A koncerteken magyarázat, részletek bemutatása, hangszeris-

Diákhangversenyen

Bolyais zeneiskolai növendékek muzsikáltak

Szombathely (VN) – A Bartók zeneiskola Bolyai iskolás növendékei adtak hangversenyt a Bolyai János Gyakorló Általános Iskola és Gimnázium dísztermében.

Orosz Sándor, a Bartók Béla Zeneiskola igazgatója úgy fogalmazott köszöntőjében, hogy a Bolyai iskola intézményük legfontosabb partnere a szombathelyi iskolák közül, hiszen 161 közös tanulójuk van. Közülük nem volt könnyű kiválogatni a hangversenyen fellépőket. A változatos programot úgy állították össze,

hogy minél több hangszer szólaljon meg. Néhány ügyes kisebb gyerek mellett elsősorban azok a tanulók kaptak szereplési lehetőséget, akik már magasabb évfolyamos zeneiskolások, és a különböző zenei versenyeken, fesztiválokon sikereket értek el. Fontos szempont volt még, hogy a műsorban Mozart- és Bartók-kompozíció is elhangozzon, így emlékezve a két zeneszerző születésének 250., illetve 125. évfordulójára. A koncert végén dr. Lenner Tibor, a Bolyai iskola igazgatója köszöntötte meg a diákoknak és tanáraiknak a szép zenei élményt.

mertető is elhangzott, megkönnyítve a zene befogadását. Játszott nálunk a Capella Savaria, a művészeti gimnázium zenekara, a Boglya együttes, a Szélkiáltó együttes, a zeneiskola vonósszenekara. Önálló koncertet adott Hirschberg Henrik, és Szekendi Tamás zongoraművészek, és nagyon kedvelt koncert, az iskolánkba járó gyerekek szüleinek muzsikálása. Másik kedvenc, amikor az iskolánkban tanuló, rendkívül tehetséges gyerekek mutatják be tudásukat.

Még egy művészeti terület: az aktív, hangszeres muzsikálás.

Ez csakis a zeneiskola érdeme. Mi meg büszkék vagyunk tanítványainkra. A Bolyai iskolába – bocsánat, a gyakorlóban – sok olyan diák tanult, akiből muzsikos, hangszeres művész lett, illetve most készül erre a pályára. Elnézést kérek, ha valakit ki felejték, csak az emlékeimre támaszkodva sorolom: Békefi Cecília, ifj. Menyhárt Péter, Menyhárt Ágnes. Most készülnek a felvétélre: Radványi Dorottya, Hotzi Panna, Géczi Teodóra, Hajdú Franciska. Évek óta a grazi zeneakadémia magántanulója Kiss Márton.

Nagy tisztelettel figyeljük életútjukat.

Hagyományörzők a Bolyaiban

Szijjné Sisak Éva

A régi és a még élő népszokások megismerésére és ápolására tizenkét évvel ezelőtt megalakítottuk a hagyományörző szakkört, az akkori 5.b osztályosokkal.

Az volt a célunk, hogy évente néhány alkalommal az iskola tanulóinak megjelenítsünk és bemutassunk néhány dramatikus szokást.

Ilyenek voltak a lucázás, betlehemezés, regölés, Balázsjárás, Gergelyezés és a pünkösddőlés. Mindig kiválasztottunk egyet-egyet, amelyik beleillett a tanév rendjébe, és azt „házról házra járva” minden osztályban bemutatták a gyerekek.

A szakkör munkájában megkülönböztetett helye volt a karácsonyi ünnepkör szokásainak, mivel a Néprajzi Múzeum és egyéb társintézmények szervezésében minden évben megrendezik az Országos Betlehemes Találkozót, amelynek rendszeres résztvevői voltunk (és vagyunk). A rendezvény kiírásában kritériumként szerepel a lakóhely tájegységéről való népszokás bemutatása, ezért az általam gyűjtött vasi és zalai szokásokra épül játékunk.

Ahogy nőttek a szereplők, úgy bővült, nehezedett az előadás. Az iskolai bemutatáson túl, a Budapesten megrendezett találkozó egyre több helyszínén előadhattuk produkciónkat. Szerepeltünk élő TV adásban, vásárokon, a Néprajzi Múzeumban, a Magyarok Házában, a Millenárison, és barátságot kötöttünk határainkon túli hagyományörző csoportokkal.

A tizenkét év alatt három csoport „nőtt fel”. Leghosszabban a tavalyelőtti érettségizett tanulók gondozták a hagyományokat, ők hét évig betlehemeztek, elismerést szerezve az iskolának és saját játékuknak egyaránt.

Természetesen közvetlen környezetünk is felfigyelt tevékenységünkre, ezért időről időre előadjuk műsorunkat a szombathelyi adventi rendezvényeken, a helyi tv-ben, szociális intézményekben és minden évben visszatérünk az Öregek otthonába Acsádra.

Betlehem, 2005 Budapest

Ebben a tanévben ötödik osztályosok a hagyományápolók, ezért ők vehettek részt Győrben az országos találkozón. Az alábbi műsorral:

Nyugat-dunántúli pásztorjáték 2008

Battaliás: *(az ajtóban megáll):* Jó estét kívánok itt benn mindenkinek! Az én kis seregeim odakint pihennek, ők is szeretnének kendtekhez bejönni, a mai estén velünk ünnepelni. Ezért hát megkérdem: Szabad-e becsületes hajlékban a betlehemi kis Jézust dicsérni?

Háziak: Szabad, szabad, csak kerüljetek beljebb!

Battaliás: Gyertek be angyalok!

Angyalok *(hozzák a betlehemet és énekelnek):* Mennyből az angyal... *(1. verssz.)*

Battaliás: Battaliás jó estét gazda! *(iszik a kulacsból)* A somlai bornak nincsen párja, biza még most is a torkomat rágja! Gyere be te Szalonnás!

Szalonnás: Szu-szu-szulánnás jó estét gazda! Terítse meg asztalát fehér abroszával, mert szikállas-szakállas pásztorok lepik el a házát! Gyere be te Kolbászos!

Kolbászos: Pajuszos, paszomántos, füstölt kolbászos jó estét kívánok ennek a gazdának! Az asztalra egy tálba jó másfél szál kolbászt tegyenek, melléje jó vörösbort is rakjanak! Állj félre te banya (*rámutat valakire*), ne nézz, mint a vella, te meg vén szipirtyó eredj a sarokba! Mer' ha még egyszer meglátlak, én úgy megtáncoltatlak, hogy a görbe lábaid össze is akadnak. Mer' mi nem titeket jöttünk megszemlélni, hanem jó gazdánknak szép verseket mondani.

Gyere be te Töpörtyűs!

Töpörtyűs: Tö-tö-töpörtyűs jó estét kívánok ennek a gazdának! Micsoda szerencsénk, hogy a konyhájukon jöttem keresztül, ha oda nem néztem volna, a szitykes-szutykos szolgálójuk miatt, pemet, sás, kurugla mind összeégett volna! Hát ti kedves pajtásaim má' mind itt vagytok? Arról a vén kirden-kordon öregapánkról melyiktek tud hírt mondani?

Szalonnás: Kinn van kinn, a kapuba rázogatja azt a pinészles-penészles szakállát, és vígan hajtogatja az üres csutoráját.

Koredom (*kintről énekel*): Pásztorok, pásztorok, mit cselekedtetek, a juhaitokról megfeledeztek.

Pásztorok (*együtt énekelve*): Mink bizony nem félünk, kár nélkül megélünk, hipp, hopp, hopp!

Kolbászos: Gyere be öreg! Hozd be azt a négy mázsás megfagyott orrodát!

Koredom (*kintről*): Nem megyek, mer' érzem a szalonna szagát!

Szalonnás: No, attól még bejöhetsz!

Koredom: Nem megyek, mer' félek, hogy a húsos kolbászt a nyakamba akasztják!

Kolbászos: Ne félj, öreg! Nem olyan szíves itt a gazdaszszony! Gyere csak be!

Koredom: Nem megyek, mer' félek, hogy a teli kulacsot a kezembe nyomják.

Battaliás: Ne félj, öreg! Nem olyan szíves itt a gazda! Gyere be bátran!

Koredom (*a kisbojtárra támaszkodva vánszorog, megbotlik a küszöbnél és beesik; tápáskodás közben mondja*): Hopp Istók, már én is itt vagyok! Akkorát zikkentem-zökkentem a kendtek ajtajában, hogy az a hét mázsás vén lelkem majd kiszakadt belőlem!

Töporthyús: Hány éves kend, öregapó?

Koredom: Fiaim, ha én megérem azt az áldott (*külön kihangsúlyozva*) ádventi kukoricakapálást, akkor leszek éppen 366 esztendőös!

Töporthyús: Szép idő ám ez öreg!

Koredom: A' má igaz, de látom fiaim, igen későre jár az idő!

Szalonnás: Nosza pajtások, üljünk a botokra, messzi útról jöttünk, el vagyunk fáradva!

Kisbojtár (*énekel, közben a pásztorok lefekszenek, az ének végétől horkolnak*):

Báránykámon csengő szól, csingi-lingi-lánga,

Furulyám is tisztán szól; tulu furulyázom.

Kis báránykám mellém fekszik, szundikálunk sokszor estig,

Jó 'jszakát kívánok!

Bojtár volt a nagyapám, bojtár vagyok én is,

Csak a botját hagyta rám, gazdag vagyok mégis.

Kis báránykám mellém fekszik, szundikálunk sokszor estig,

Jó 'jszakát kívánok!

Angyalok (*csengetnek, énekelnek*): Glória!

Szalonnás: Hallod pajtás, gomolya?

Battaliás: Álmodtad, pajtás, aludjunk!

Angyalok (*csengetnek, énekelnek*): Glória!

Kolbászos: Hallod pajtás? Angyali szólás!

Kisbojtár: Csak a kisbárány bégetett pajtás, aludjunk!

Angyalok (*csengetnek, énekelnek*): Glória!

Kisbojtár: Igazad van pajtás! Angyali szólás!

Angyalok (*énekelnek*): Istennek Fia... (Mennyből az angyal 2. verssz.)

Szalonnás: Keljünk pajtások, de jól elaludtunk!

Kolbászos: Mit álmodtál, pajtás?

Töpörtyűs: Hát pajtás, én álomban akkora vargányát láttam, hogy egy század katona masírozott alatta körbe, körbe!

Többiek: Hűűű!

Szalonnás: Nagy vót pajtás?

Töpörtyűs: De nagy ám, pajtás! Hát te mit álmodtál?

Szalonnás: Hát pajtás én álomban akkora nagy szünyogot láttam, hogy az egyik lába a bécsi templom tornyán volt, a másik a szombathelyin, oszt úgy ivott a Tiszából.

Többiek: Hűűű!

Kolbászos: Nagy vót pajtás?

Szalonnás: De nagy ám, pajtás! Hát te Kisbojtár mit álmodtál?

Kisbojtár: Hát pajtások, én azt álmodtam, hogy aranyszőrű báránka született az éjjel.

Többiek: Hűűű!

Kisbojtár: Hát te Öreg mit álmodtál?

Koredom: Hát fiaim, álomban egy angyal azt mondta, hogy megszületett a kis Jézus!

Angyalok *(énekelnek):* El is menének... (Mennyből az angyal 4. verssz.)

(A pásztorok éneklés közben körbemennek, majd a betlehem előtt megállnak.)

Battaliás *(letérdel és leveszi a kucsmáját):* Ó, én édes kis Jézuskám, mér' születnél ilyen hideg télbe, mér' nem inkább nyáron a melegbe'? Mivel ilyen hideg télbe' születnél, hoztam neked egy kis irhácskát.

Kolbászos *(letérdel és leveszi a kucsmáját):* Ó, én édes kis Jézuskám, mér' születnél ilyen hideg télbe, mér' nem inkább nyáron a melegbe'? Mivel ilyen hideg télbe' születnél, hoztam neked egy szép kerek sajtocskát.

Kisbojtár *(letérdel és leveszi a kucsmáját):* Ó, én édes kis Jézuskám, mér' születnél ilyen hideg télbe, mér' nem inkább nyáron a melegbe'? Mivel ilyen hideg télbe' születnél, elhoztam neked a kis báránykámat.

Angyalok *(énekelnek):* A kis Jézuskát... (Mennyből az angyal 5. verssz.)

Töporthy: Látom, látom, a gazdasszony igen forgatja már a ládájának a kulcsát, talán ránk akarja vesztegetni penészles hússasait vagy máriásait.

(A betlehemezők énekelnek, közben a háziak ajándékoznak):

Hurka, kolbász, szalonna, Gazdaasszony ha adna,
pásztoroknak jó volna!

Csutora bor melleje, Ha a gazda tóttene,
pásztoroknak jól esne!

Koredom: Adjon az Isten bort, búzát, békességet, ha meghalunk, a lelkünknek örök üdvösséget!

(A pásztorok együtt mondják): Adja Isten, hogy még sok karácsonyi ünnepeket megérhessenek, de ne ilyen búval bánattal, hanem örvendetes napokkal!

Mindenki: Dicsértessék a Jézus Krisztus!

(Énekelve kivonulnak):

Karácsonynak éjszakáján,

Jézus születése napján,

Örüljete, örvendjete,

A kis Jézus megszületett!

Betlehem, 2008 Győr

Amikor a Bolyai utcába került a gyakorló, akkor már a gyermekkar is megalakult, de az apróságok éneklési lehetősége is megmaradt.

A főiskola nagytermében

1974-től 1996-ig Kelemen Tiborné, Magdi néni vezette a kórust. Ő így mesélt erről:

„Nekem ez az időszak jelentette az ismerkedést az alsó tagozatos korosztállyal, mivel addig csak felsősöket tanítottam. Másként kellett tervezni a tanórákat, kiegészíteni ritmusos, dallamos játékokkal, mozgásos feladatokkal, hiszen így tudtam a gyerekek különböző képességeit fejleszteni.

Nem egyszerű feladat leküzdeni a kisgyermekben fellépő gátlásokat, nem egyszerű érzelmileg közelebb kerülni hozzájuk.

A kórus tagjait másodikosoktól „toboroztam”.

Először különböző ünnepélyeken, rendezvényeken szerepeltünk. Műsorunkba Bárdos, Kodály, Papp Lajos, Szőnyi Erzsébet, Ránki György műveiből, továbbá népdalokból válogattam.

Szerepléseink egyre sikeresebbek lettek, a gyerekeket egyre jobban motiválta a sok taps.

Így beneveztünk az Éneklő Ifjúság-ra.

A Kicsinyek Kórusa az Éneklő Ifjúság koncertjén

Persze itt is óvatos voltam, csak 2 (?) év után vettem a bátorságot, hogy minősítést kérjünk.

MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGE
SZOMBATHELY VÁROSI ELNÖKSÉGE,
SZOMBATHELY VÁROS TANÁCSA VB.
MŰVELŐDÉSI OSZTÁLYA,
MAGYAR LÁSZLÓ ÚTTÖRŐHÁZ,
MŰVELŐDÉSI ÉS SPORTHÁZ

tisztelettel meghívja Önt
az

ÉNEKLŐ IFJÚSÁG NAPJA

hangversenyeire

a Tanárképző Főiskola dísztermébe,

1986. március 15-én 10 és 15 órára

Az első hangversenyen
ünnepi megnyitót mond:

E L E K T I B O R
Szombathely város Tanácsa
általános elnökhelyettese

Műsor:

DÉLELŐTTI HANGVERSENY

1. Bercsényi Miklós Általános Iskola
Kórusvezető: Fokiné Rács Ilona
Műsor: Békefi Antal: Tréfás bakonyi
népdalok
Bartók Béla: Héjja, héjja,
karahéjja
Bárdos Lajos: Ember a gátra
Napfényes utakon

2. Bolyai János Gyakorló Általános Iskola
Kórusvezető: Kelemen Tiborné
Műsor: Népdalok
Kodály: Napugár a levegőben
Ránki: Reggeli torna
Zongorán kísér: Csákványé Ráplai Rita

3. Bolyai János Gyakorló Általános Iskola
Kórusvezető: Csákványé Ráplai Rita
Műsor: Morley: Ti édes május fények
Bartók: Senkim a világon
Kocsár: Donyé
Horgász
Karái: Égi vasút
Zongorán kísér: Mavratil Perenné

Egy Éneklő Ifjúság műsora

A siker nem maradt el. Arany fokozatot kaptunk, és 1987-ben a Három Város Kórustalálkozón is szerepeltünk.

Nagyon szép emlékeim ezek, gondolom a tanítványaimnak is.”

Aztán új kollégánő vette át a Kicsinyek Kórusát – Szijjné Sisak Éva tanárnő. Ő így írt:

„Az alsó tagozatos énekkar vezetését 1996 szeptemberétől – Kelemen Tiborné, Magdi néni nyugdíjazását követően – vettem át.

A ’kisénekkart’, ahogy akkoriban hívtuk, valóban kisgyerekek alkották, hiszen második, harmadik és negyedik osztályosok voltak a tagjai. Első évben a főiskola nagytermében rendezett Mikulás műsoron mutatkoztunk be. A kicsik a nagy sikeren felbuzdulva egyre lelkesebben vettek részt a próbákon, így lehetőség nyílt rá, hogy gyakrabban szerepelhessünk. A következő tanévtől új szokást honosítottunk meg iskolánkban: az adventi hétfő reggeleken a gyertyagyújtást színesítettük azzal, hogy a kicsik rövid műsort adtak karácsonyi énekekből.

Ettől az évtől kezdve az alsó tagozatos énekkar rendszeres szereplője lett a nagytemplomi karácsonyi koncerteknek, és a tavaszi Éneklő Ifjúság hangversenyeknek a Bartók Teremben, majd később a Don Bosco Művelődési Házban.

Kicsinyek Kórusa a Bartók teremben

1997 és 2001 között három alkalommal Salköveskúton, egy alkalommal Váton tartottunk zenés Ádvent Áhítatot. Műsorunkon magyar gyermek- és népdalok, más népek dalai és népdalfeldolgozások szerepeltek.

A többszólamúsággal kánonok, valamint Szőnyi Erzsébet, Bárdos Lajos, Papp Lajos, Karai József és Kodály Zoltán könnyű kétszólamú kórusművein és biciniumain keresztül ismerkedtünk.

Legsikeresebb szerepléseinken két alkalommal külön dicséretet kaptunk egy-egy mű előadásáért, ezek voltak, 1999-ben: Snajdig: A kis póniló, 2001-ben: Sebestyén: Európai gyermekdalok.

2002-ben részt vettünk a városi Jubileumi Kodály hangversenyen, ahol három másik kórusral együtt a szerző orgona kíséretes Adventi énekét adtuk elő a Művelődési és Sportházban.

A legnagyobb megtiszteltetés a 2003-as év CD felvétele volt, melynek eredményeképp a Berzsenyi Dániel Főiskola Vegyeskarának és a Bolyai Leánykarának társaságában az Évszázadok karácsonya című CD-n Kerényi György: Aranyat, tömjént című művét énekeltük.”

Újabb karvezető váltás történt a Kicsinyek Kórusánál: Csákványé Rápli Rita:

A kicsinyek kórusát 2005-ben vettem át Szijjné Sisak Éva tanárnőtől, aki Kelemen Tibornétól, Magdi nénitől örökölte az együttest. A kórus 2–4. osztályos tanulókból áll. Az első szereplésünk 2005. decemberében volt, az iskola rendszeresen megrendezett karácsonyi hangversenyén, ahol egyszólamú zongorakíséretes műveket énekeltünk. A siker nem maradt el. Ezt követően felléptünk az Éneklő Ifjúság kórustalálkozón.

Don Bosco – Éneklő Ifjúság

2006 végén az iskolában évváró hangversenyt tartottunk, ahol szülők és tanárok előtt mutathattuk be, hogy mire képesek a kicsinyek.

A 2007–2008-as tanévben a már hagyománnyá vált karácsonyi hangversenyen szerepeltünk. Ezt követte az Éneklő Ifjúság újabb rendezvénye, ahol zenei alapról énekeltük a Muzsika hangja című film dalbetétjét. Emellett népdalcsozor és kétszólamú művek is előadásra kerültek.

Évnyitó hangverseny a Bolyaiban

Ebben a tanévben felkérést kaptunk a Kőszegen megrendezésre kerülő Szent György napi fesztiválra. A gyerekek nagy izgalommal készültek, a fogadtatás rendkívül szívélyes volt.

2008-ban ünnepeltük a Gyakorló Iskola fennállásának 50. évfordulóját. Ennek a rendezvénysorozatnak egy állomása volt Békefi Antal munkássága, aki az első ének tanára volt az iskolának. Ezen alkalomból beszélgetést szerveztünk ifj. Békefi Antallal, és testvérével, Békefi Cecíliával, majd énekeltünk Tóni bácsi népdalgyűjtéséből, amelyet az iskola dísztermében adtunk elő.

Az idén szintén szerepelni fogunk az Éneklő Ifjúság hangversenyén, április 24–26-án pedig Egerben lép fel a kórus a Gyakorló Iskolák Énekkarainak Találkozóján.

Ezen a kicsinyek kórusa és a gyermekkar vesz részt.

Az iskola Kamarakórusa

Csákányné Rápli Rita

Az iskola gyermekkara és kiskórusa mellett 1982 szeptemberében megalakult a kamarakórus.

A 17 főből álló együttes lehetőséget teremtett olyan tanulóknak az éneklésre, akik az előbb említett nagykórusban nem tudtak jelen lenni.

Ebben az időben ugyanis testnevelő tagozat működött az iskolában, ezért az ide járó diákok szinte minden nap hat órán keresztül tanultak, okosodtak, ügyesedtek. A kamarakórus próbái egy héten kétszer, a hetedik órákban voltak, így az énekelni szerető tiszta hangú sportoló gyermekeknek is lehetőség nyílt a kóruspróbákon való részvételre. A fárasztó tanórák után vállalták a komoly szereplésekre való felkészüléseket is. Nem volt könnyű dolguk az 5–8. osztályos tanulókból álló kórusnak, hiszen a kis létszám ellenére kettő-, illetve háromszólamú műveket kellett szépen, magas szinten megvalósítani. A felkészülésben sokat segített az, hogy a gyerekek között voltak olyanok is, akik (mivel nem voltak testnevelő tagozatosok) énekeltek a nagykórusban is, ezért több tapasztalattal rendelkeztek a tagozatos gyerekekkel szemben. A lelkes kis csapat munkáját előmozdította az is, hogy Gitta néni (a gyermekkar kórusvezetője) a kedd és csütörtöki hetedik órákban segített a szólamok tanulásában, sőt ő volt a kórus állandó zongorakísérője is. Mellékesen megjegyzem, hogy a szólamokat saját kezűleg másoltuk, mert akkor még fénymásoló gépet nem ismertünk. Ez éveken keresztül így történt, kivéve a kötetekben megjelent művek esetében.

Az első nagy megmérettetésre 1983 tavaszán került sor.

Ekkor rendezték meg a megyei kamarakórusok versenyét, amelyet komoly zsűrizés követett. A műsoron többek között elhangzott egy háromszólamú madrigál és Kodály: Nagyszalontai köszöntő című egynemű kari műve. Az utóbbit azért említem, mert nehézsége miatt nagy kihívás volt számunkra. A szereplés első helyezést eredményezett, amivel velemi táborozást nyer-

Éneklő Ifjúság

tünk. Ennek örültünk, de a táborozási lehetőséget átadtuk a második helyen végzett répcelaki Cérnahang énekkar gyermekeinek, mivel mi Gitta néni gyermekkarával együtt Zánkára mehetünk táborozni.

Zánkán a két kórus

Az 1983–84-es tanév új erőpróbát jelentett az énekkarnak. Részt vehettünk az Éneklő Ifjúság megyei találkozóján.

A sportházban megrendezésre kerülő hangverseny eredménye ismét nagy elismerést hozott. A zsűri a kamarakórust arany minősítéssel jutalmazta. Ez óriási öröm volt mindenki számára. Ennek az eredménynek köszönhattuk, hogy rádiófelvételekre kaptunk felkérést, ami a Bartók teremben zajlott. A felvételt a Kossuth Rádió sugározta „Szálljon a dal” című műsorában. A kórust Varga Károly mutatta be, aki személyesen jött el Szombathelyre, hogy beszélhessen a kórus tagjaival. A rádiófelvételeket hallgatva egyre jobban megerősödik bennem az az érzés, hogy ezek a gyerekek a többletmunka ellenére szívesen csinálták azt, amire vállalkoztak.

Részlet az 1984-es rádióbeszélgetésből (Varga Károllyal Seffer Ágnes, Heigli Péter és Berkes Mariann nagykórus- és kamarakórus tagok beszélgetnek):

Varga Károly: Egy kicsit eltér a mai beszélgetés a szokásos kórusbemutatótól, hiszen hárman az iskola két együtteséről beszéltek majd.

Berkes Mariann: Én a kamarakórusról beszélek.

Heigli Péter: Mi pedig a nagykórus munkájáról szólnak.

Seffer Ágnes: Természetesen a kamarakórusban és a nagykórusban mind a hárman énekelünk.

V.K.: Ez akkor tulajdonképpen azt jelenti, hogy a kamarakórus tagjai énekelnek a nagykórusban is.

B.M.: Nem mindenki. Van aki igen, van aki nem.

S.Á.: A nagykórusban, aminek hetven tagja van az általános, úgynevezett normál tagozat tanulói énekelnek.

B.M.: A kamarakórusban énekelhetnek a testnevelő tagozatosok is.

V.K.: Feladatát, műsorválasztását tekintve van-e különbség a két együttes között?

H.P.: Mind a két kórus a zenetörténet minden korszakából énekel. Ha mégis valamiféle különbségről szólhatunk az az, hogy a kamarakórus is, a nagykórus is létszámának megfelelő műveket választ.

S.Á.: Ami pedig a szerepléseket illeti, a meghívásoknak felváltva teszünk eleget. Legfőljebb attól függ, hogy melyik kórus lép föl egy-egy műsorban, hogy hányan férünk el a színpadon.

V.K.: Régebben az általános iskolai énekkarok évenként vehettek részt minősítő hangversenyeken. Erre azonban most csak két évenként van lehetőség.

B.M.: Igen az elmúlt évet úgy is kezdtük, hogy pihenés és felkészülés lesz ez a kórus életében, de az előttünk álló feladatok másként döntöttek. A tavasz kezdetétől a tanév végéig szinte állandóan színpadon voltunk.

S.Á.: Kettőről külön is érdemes beszélünk. Az egyik a stájerországi vendégszereplésünk, amikor is egy ottani Éneklő Ifjúság találkozón vettünk részt. A másik pedig a zalaegerszegi hangversenyünk. Úgy tudjuk először fordult elő az iskolai kórus életében, hogy műsor után a közönség nem engedett le minket a színpadról, ráadást kért.

V.K.: Mire készültök most Péter?

H.P.: A minősítő hangversenyre és a következő rádiófelvételre.

A következő év ismét felkészüléssel telt, ugyanis 1985 tavaszán újabb megmérettetés várt a kamarakórusra. Ismét az Éneklő Ifjúságon szerepeltünk, ahol az előző évi sikert megismételve újra arany minősítést kaptunk. Ezt egy újabb zánkai táborozás (persze a nagykórossal) követte. A balatoni fürdőzés, az úttörő programok mellett megismerkedhettünk más városok énekkarosaival is. Új barátságok születtek a jobbnál jobb programok kapcsán. A '85-ös évben ismét rádiófelvétel készült a kamarakórossal.

Részlet az 1985-ös rádióbeszélgetésből (Varga Károly beszélget Szabó Eszter és Somogyi László kamarakórus tagokkal):

Varga Károly: A szombathelyi Bolyai János Gyakorló Általános Iskolában a nagykórus mellett van kamarakórus is. Kik lehetnek ennek a tagjai?

Szabó Eszter: Mindenkit jelentkezhetsz ebbe a kórusba, aki szeret énekelni. Csak az a kikötés, hogy legalább ötödikes legyen, mint én most.

V.K.: Névsorolvasásnál hogy szólít a tanárnő?

Sz. E.: Szabó Eszter.

V.K.: Nagyfiúk is énekelhetnek az együttesben.

Somogyi László: Somogyi Lászlónak hívnak, és én azért kerültem be a kamarakórusba, mert iskolánkban testnevelési tagozat is működik, és akik ezekbe az osztályokba járnak, azoknak az idejét rendszerint elfoglalja a sport, az edzés. A nagykórus munkájában nem tudnak részt venni, de a kamarakórusban énekelhetnek.

V.K.: Nagyon jó, hogy ez a kórus lehetőséget kínál a testnevelés tagozatosoknak is a közös éneklésre. Hogy tudjátok a próbákat, a karénekórákat megtartani?

Sz.E.: Tanítás után és edzések előtt. Minden kedden és pénteken a hetedik órában.

V.K.: Amikor a nagykórus tagjaival beszélgettem, akkor ők szép sikerekről, eredményekről számoltak be.

S.L.: Ilyenekről mi is szólhatunk, a múlt tanévben is aranyminősítést kaptunk.

A kamarakórus a további években is színvonalas hangversenyeken vett részt, ami további aranyminősítéseket eredményezett.

A jelentősebb szereplések mellett a kórus felkérést kapott névadó ünnepségre, és egy alkalommal a Savaria Múzeum kőtárában rendezett vasárnapi matiné hangversenyre is.

Mivel az énekkari próbákön főiskolai hallgatók is gyakortak karvezetést, ezért évente részt vehettünk a főiskolai vizsgahangversenyeken. Az iskolai próbákra Horváth Rezső tanár úr is eljött, aki ellenőrizte a hallgatók munkáját.

Az elkövetkező években részt vettünk az évenként megrendezett évváró hangversenyeken. Nagy meglepetésünkre meghívást kaptunk egy nemzetközi, japán szervezésű hangzóanyag versenyre, ami azt jelentette, hogy a kórusoknak magnókazettán kellett elküldeniük versenytárgyaikat. A felvétel a Nagy Lajos Gimnázium nagytermében készült. Elismerő oklevelet kaptunk.

A '90-es években a szokásos megmérettetésekön túl a kórus szerepelt iskolánk kiállítás megnyitóján, amit a Szombathelyi Televízió is közvetített.

A kamarakórus szereplései az 1992-ben megrendezésre kerülő karácsonyi hangversennyel érték véget.

Az iskola Gyermekkara

Horváthné Hargitai Gitta

Amikor a Bolyaiba kerültem, nagyon megilletődött voltam. Nagy feladatnak éreztem, hogy a város egyik leg-rangosabb iskolájában taníthatok, még nagyobb kihívás-nak, hogy rám bízta a gyermekkar vezetését.

Elődöm, Németh Endréné éveken át rendkívül nívós, magas szintű munkát végzett. Az iskola gyermekkara mindig nagy sikerrel szerepelt.

Egyszóval a lecke fel volt adva.

Az első év nagyon nehéz volt. A gyerekek szó nélkül jártak énekkarra, de nem éreztem a lelkesedést. Nagyon szerettek volt kórusvezetőjüket, és nehezen barátkoztak meg velem. Nem voltam ellenség, de barát sem. Így eléggé nehezen ment a munka. Nem volt csoda, hogy az első közös Éneklő Ifjúság bemutatón „csak” ezüstminősítést kaptunk

Ugyanakkor Horváth Lajos, az iskola igazgatója töretlenül bízott bennem, és mint sportember, ezt is egy félíg megnyert meccsként kezelte. Ez akkora hitet adott, hogy ma is sokszor kapaszkodom az Ő mondataiba.

A legnehezebb dolgok egyike, hogy nem „agyonénekelt” művekkel, hanem zeneileg igényes, jól énekelhető, szerethető darabokkal kell operálni. A '80-as években viszonylag könnyű volt kottához jutni, ami a mai napokban nem igaz.

Kolléganőmmel, aki egyben gyermekkori zeneiskolai cimbora is volt, szóval Csákányné Rápli Ritával rengeteget utaztunk Budapestre kottákért, kerestük kórusvezetők között is a kottacsere lehetőségét. Mindig főnyereménynek éreztük, ha egy-egy jó műre szert tudtunk tenni. Aztán másoltunk, ha kellett, mert azokban az időkben híre hamva sem volt fénymásolónak. De ez is természetes volt.

Akkor az volt a rend, hogy akiket arra alkalmasnak tartottunk, azok énekkarosok lettek. Nem volt vita, soha senkiben fel sem merült, hogy másként is lehet. Így mindig

nagy létszámú kórossal lehetett dolgozni, ráadásul szép hangú gyerekekkel.

És még valami.

Lendületes, hangulatos próbákat kell tartani, mindegy, hogy a karnagynak éppen milyen a lelkiállapota. Próbálni kell, ha beteg a gyermeked, próbálni kell, ha te magad vagy beteg, próbálni kell, ha a legdrágább édesanya készül elmenni erről a világról.

Amikor ezeket végig gondoltam, akkor jöttem rá, hogy milyen nehéz, ugyanakkor mennyire szép ez a hivatás.

Én semmivel nem cserélném el!

Vissza a kórushoz.

Rengeteg próbával, sok-sok munkával elérkeztünk az 1982-es Éneklő Ifjúsághoz. Persze, hogy szerettünk volna sikert elérni. Na de arra nem számítottunk, hogy az arany minősítés mellé megnyerjük az Év Kórusa címet, megkapjuk az összteljesítményért járó serleget, rádiófelvételre lehetőséget, és mi képviseljük Szombathely normál kórusait a zeneis kórusoknak szervezett Három Város Kórustalálkózón Zalaegerszegen. Ráadásul nyertünk egy országos kórustáborot Zánkán, ami óriási sikernek számított.

Az „aranyosok”

Pedig mi csak az arany minősítésre „hajtottunk”.
Óriási volt az öröm.

Három Város Kórustalálkozó

Kaposvár, Zalaegerszeg, Szombathely.

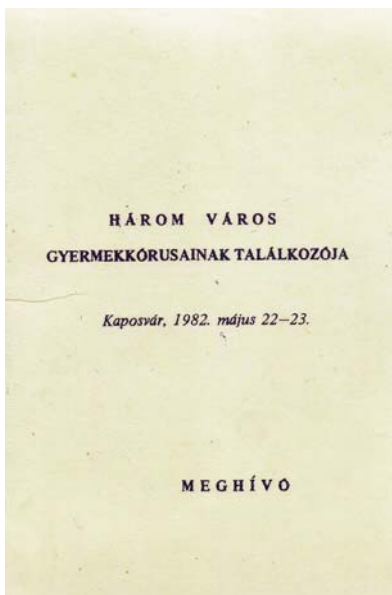
Három olyan város, ahol zenei tagozat működött. Többet szerettek volna, mint az Éneklő Ifjúság, ezért megszervezték a kórustalálkozóznak ezt a formáját. Minden évben másik város a házigazda. Koncert, majd másnap programok. Nagyon jó programok.

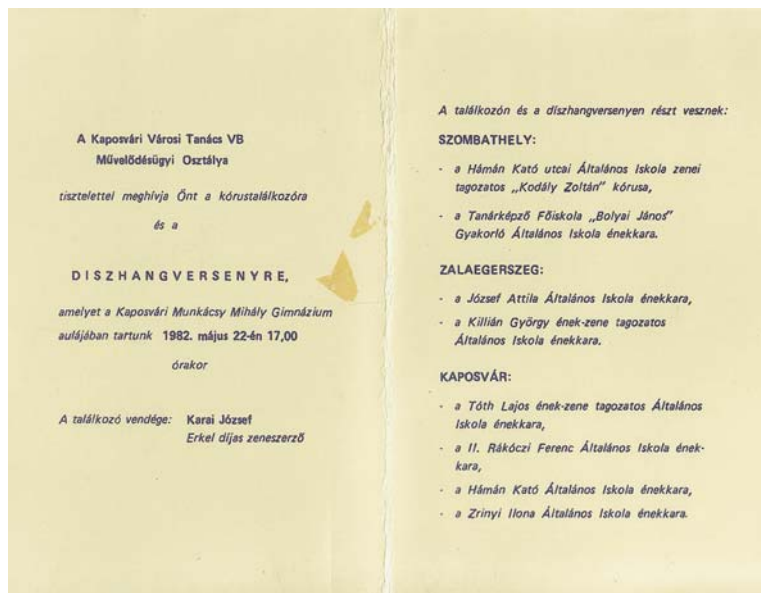
Nekünk már az is nagy élmény volt, hogy ezeken, a koncerteken énekelhettünk, hallgathattuk a zeneis kórusokat.

A gyerekeknek pedig nagy élmény volt a szennai skanzen, a festett fatemplom, és a Balaton, a Balaton, a Balaton...

Az akkori kórusom több mint a fele soha nem járt még a Balatonnál! Ezért is izgultunk a jó időért, hogy fürödni is tudjanak.

A Bolyai Gyakorló Iskola Gyermekkara több alkalommal szerepelhetett ezeken, a rendezvényeken.

Rádiófelvételek

Nekem nagyon nagy szerencsém volt. Tizennégy éves koromtól kezdve olyan kórusokban énekeltam, akikkel évente utaztunk rádiófelvételre. Ezekből az időkből arra emlékszem, hogy „nagy buli” volt. Izgultunk, persze, de amolyan kamaszos, idétlen hangulatot teremtettünk.

Karnagyként nagyon más volt. Csak az izgalom, a druk, hogy a felvétel sikeres legyen, a műsor bekerülhesen a rádió adásába.

A gyerekek kitartóan tették a dolgukat, énekelték, ha kellett hatodszor a művet, aztán jól elfáradtak. Nekik igazán nem volt akkora élmény. Mindig csendben kellett lenni, üres teremben jól énekelni. Csupa olyan dolog, ami a 12 éves gyereknek unalmas.

Amikor megjött az értesítés, hogy a műsorunk ekkor és ekkor adásba kerül, akkor lélegeztünk fel, akkor lettek büszkéek magukra.

MAGYAR RÁDÍÓ

1800 BUDAPEST, BRÓDY SÁNDOR U. 5-7.

TELEFON: 338-330, 339-330

BUDAPEST, 19 83. október 15.

Kedves Kórusvezető Kartárs /Nő/!

Az ÉNEKLŐ IFJUSÁG kórusfelvétele - kérésüket figyelembe véve - 1983. november 2-án, 14⁰⁰ órától-15⁰⁰ óráig lesz *szombathelyen*, a *Tiszta kórusban*

Kérjük szíveskedjék postafordultával a felvétel megadott időpontját és helyszínét Szigetiné Horváth Zsuzsanna gyártásvezetőnek visszaigazolni a Magyar Rádió Ifjúsági Főosztályára.

Jó felkészülést kívánunk!

Szívélyes üdvözléssel
az Ifjúsági Rádió zenei szerkesztősége

Értesítés a rádiótól

A rádióadás neve: Szálljon az ének!

Minden héten, kedden 13 órakor ment ez a tíz perces műsor a Kossuth rádióban.

Szerkesztője és műsorvezetője dr. Varga Károly az adások előtt pár héttel elutazott a kórusokhoz, ahol rövid riportot készített az énekkar egy tagjával. Ezzel a riporttal kezdődött az egyik műsor:

Részlet az 1985-ös rádióbeszélgetésből (Varga Károly Puklér Adrienn és Gróf Ági gyermekkori tagokkal beszélget):

Varga Károly: *Puklér Adrienn. Nehéz-e kórustagnak lenni, nehéz-e az idő beosztani akkor, ha valaki egy gyakorló általános iskolának a tanulója?*

Puklér Adrienn: *Kicsit nehezebb, mint másfajta iskolába járó gyerekeknek, merthogy nálunk kistanár nénik és kistanár bácsik is tanítanak. Egyébként nekünk sincsen több óránk, mint más általános iskolásoknak. Az énekkar éppen úgy helyezkedik el az órarendben, mint máshol.*

V.K.: Amikor a múlt évben itt jártam, azt mondták a gyerekek, hogy lassan-lassan ebben az új iskolában is kiépülnek a hagyományok.

P.A.: Igen, ilyen például a most már minden évben ismétlődő önálló hangversenyünk. Sőt tavaly kettőt is adtunk. Egyet a gyerekeknek, a tanulótársainknak. Ez tulajdonképpen a főpróba volt, de igazi hangversenynek számított. A másikat a szülők hallgatták meg.

V.K.: Gáspár Gabi azt mondta, hogy két önálló hangversenyt is rendeztetek az elmúlt évben, de azt hiszem Gróf Ági másféle sikerekről is beszámolhat.

Gróf Ági: Tavaly a minősítő hangversenyen arany fokozatot értünk el, és újra megkaptuk az év kórusa címet.

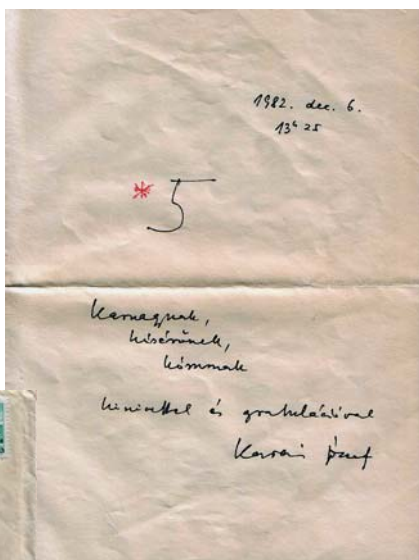
Amikor másodszor is adásba kerültünk, akkor igazgatónk, dr. Magassy László kitalálta, hogy az iskola kettőkor csendesedjen el, minden hangosítást bekapcsoltatott, és a termekben hallgattuk a felvett műsorunkat. Mit mondjak. Felemelő érzés volt.

Pár éven keresztül ismételtük ezt a „szertartást”.

Még nagyobb volt a meglepetésünk, amikor „csak úgy” kaptunk egy levelet.

Karai József zeneszerző urat nem ismertük, semmiféle kapcsolatunk nem volt vele. Hát most lett.

Ez is nagy öröm, és megtiszteltetés volt.

Országos Éneklő Ifjúság Szaktábor, Zánka

Mi igazán semmit nem tudtunk arról, hogy létezik ilyen tábor. Mikor 1982-ben megnyertük, akkor döbrentünk rá, hogy hova megyünk. Kétszer is megkaptuk ezt a lehetőséget, ami a másik meglepetés volt.

Hogy miről szólt, azt meg ott tudtuk meg.

Először is 15 kórus, az ország minden részéről. Többsége zenei tagozatos.

Az első pár nap a próbákról szólt, mivel koncertet szerveztek nekünk. Már csak azért is remek volt, mert akkor szembe-sültünk a különböző tájak különböző zenei stílusával. Sokat tanultunk, és persze sok új kottát szereztünk.

Aztán jött a pihenés. Fürdés a Balcsiban, hajókázás, sportversenyek, túrák, szellemi vetélkedők...

Volt egy érdekesség is.

Zánkán, mivel úttörőváros volt, kötelezően egész nap úttörő nyakkendőben kellett járni.

BALATONI ÚTTÖRŐVÁROS, ZÁNKA

Kedves Szülők!

Tegyenek velünk egy képezelbeli sétát a gyermekparadicsomban, ahol gyermekük 14 napot fog eltölteni.

A Balatoni Úttörőváros a Balaton északi partján, Zánka és Balatonakali-Dörgence községek között, a Cserna-patak völgyében, 170 hektáros erdő-bokor területen épült fel. Ez a táj a természet szépségét, romantikáját kínálja a táborozó gyermekeknek.

Az Úttörővárosba érkeztek a különlegesen kiképzett, a táborozók nyelvére „Napóleon kalandja” kapus léptek be a városba. A közelében működő információközpont segíti az ideérkezők eligazítását.

A főkaput elhagyva jobbra a Balzsám park, szemben a hatemeletes központi épület látható. Az épület 60 méter hosszú, csupa üveg, keleti szélén egy kapott helyet a 40.000 kötetes könyvtár, egy manikűrös, a társalgó és a felvonók bűfje. A nyugati szélén az úttörőmozgalmi múzeum, a posta és a fodrászat található. Az emeleten

irodák és vendégszobák vannak. A központi épület előtti teret Németh János *Neptun* című szobra díszíti.

A központi épületet elhagyva a látványos, nagy események számára, a főteret érkezik. Itt találhatók a táborozást nyitó és záró ünnepségek és a szünetek. Az épületekkel körülhatárolt területen, időszakos szabadtéri kiállítás látható.

A főteret jobbról az 100 férőhelyes *színházterem* és a 800 gyermek befogadására alkalmas *sportcsarnok* látja le. Az épület előterében, az emeleten a Gyermekalkalmazások Galériájának kiállítás tekinthető meg.

A sportcsarnok és a művelődési központ közötti olimpiai kapus

7

Tábori pillanat

Meglepő volt, hogy az összes kórusvezető azonnal azt kérte, hogy a kórusok kapjanak ez alól felmentést. Valljuk be, elég „érdekes” volt, ahogy a nyakkendőben vonultunk a strandra.

Másnap a reggeli zászlófelvonásnál már elhangzott:

„A táborban, a kórusok felmentést kapnak a nyakkendő viselése alól, kivéve a közös rendezvényeket.”

A második zánkai táborozáskor már nyoma sem volt a kötelező nyakkendő viselésének.

Nekünk, felnőtteknek az maradt meg, amikor Rita koléganőmmel kitaláltuk, hogy sütünk a gyerekeknek palacsintát.

Az rendben van, hogy 70 gyereknek, fejenként három palacsinta, az is rendben van, hogy +40 fokban beengedtek az úttörőváros konyhájába, na de az, amikor a kicsi gyerekek a lekváros, túrós, kakaós palacsinták mellett keresni kezdi a fahéjast, mert ő csak azt szereti!!!

A gyerekek így emlékeztek a zánkai táborra:

*„Ha egyszer te is eljutsz oda, akkor eljön a pillanat, amikor búcsút kell mondani a szépnek, a jónak, az öröme-
nek, a sok barátnak, és a vidám perceknek. Fellépsz a busz-
ra, még egyszer visszanezel, s hirtelen könny gördül a szem-
medbe. El akarod takarni, de ne szégyellj, mert mi is így
voltunk veled.”*

A „szürke” hétköznapiak

Olvasgatom a kórusnaplót, és magam is megdöbbenek, mennyi minden történt velünk.

„Szeptemberben a hetedikeseket és a nyolcadikosokat meghívták a Hazafias Népfront ülésére. Műsorunk...”

„Októberben nyugdíjas találkozáson énekeltünk.”

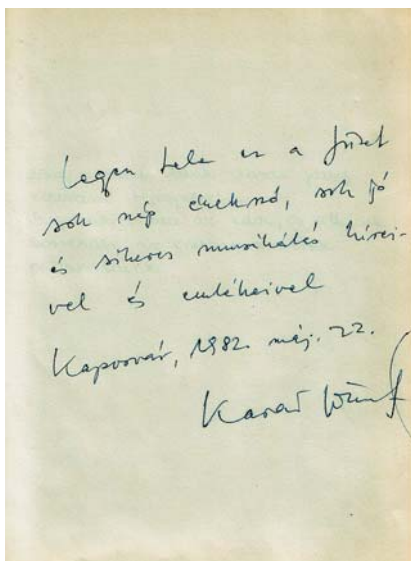
„Novemberben egy névadón énekeltünk, majd az iskola november 7-i ünnepségén, az MMIK-ban.”

„Júniusban a Pedagógusnapon szerepeltünk, ezután az Úttörőavatáson vettünk részt.”

Ez hat szereplés, csak egy tanévben. És akkor nem idéztem a szombathelyi Éneklő Ifjúságot, nem idéztem a celldömölki Megyei Éneklő Ifjúságot, nem idéztem a Három Város Kórustalálkozót, nem idéztem a rádiófelvételt, nem idéztem a zánkai szaktábort.

Ha most, 2009-ben belegondolok, hogy egy tanév alatt miről szóltak a „szürke” hétköznapiak, csak csodálni tudom a magunk, és a gyerekek teherbírását.

1982 Kodály Év is volt. Természetesen énekeltünk a város kórusaival az emlékünnepeken. Igaz volt ez a Bartók Évre, 1985-ben, a Kodály Emlékkoncertre 1987-ben, a Karai József születésnapján rendezett koncertre 2002-ben, vagy a Deáky István által szervezett Tavaszváró Kórustalálkozóra.

Így kezdődik a Gyermekkar kórusnaplója

Amíg Horváth Rezső Tanár úr tanította a karvezetést a főiskolán, addig a hallgatóknak kötelező volt gyermekkarokkal is a karvezető vizsga. Ilyenkor két-három hallgató rendszeresen járt hozzánk énekkari próbákra, segített a művek szólampróbaín, majd kiválasztott egy művet, és azzal vizsgázott. Ez ugye azt jelentette, hogy rendszeres résztvevői voltunk a főiskola vizsgakoncertjeinek

Ha most meggondoljuk azt is, hogy milyen „tömény” próbákat kellett tartani!

Nem énekelhettük azt november 7-én, mint az április 4-i ünnepségen. Nem énekelhettük azt a nyugdíjas találkozón, mint a névadón. Nem énekelhettük azt az úttörőavatáson, mint a pedagógusnapon, és egészen más műsort kívánt az Éneklő Ifjúság!

Aztán a „szürke” hétköznapiak hoztak más szerepléseket is.

Iskolánk sokáig testnevelés tagozatos iskola volt. Rendelkeztünk – nyilván a sporton keresztül – testvérkapcsolatokkal, egy maribori és egy hartbergi iskolával.

Akkori igazgatónk, Horváth Lajos, aki maga is testnevelő szakos tanár volt, kiépítette a kórusok kapcsolatát is. Először a maribori, illetve a hartbergi kórusok adtak koncertet nálunk, aztán mi utaztunk.

Maribor gyönyörű város, nagyszerű kirándulási lehetőségekkel. Itt lanovkáztunk életünkben először.

Az sem volt semmi, amikor hazafelé futva tettem meg az út egy részét, mivel két kislány rosszul lett a buszon, Igazgató Úr pedig sportosan megoldotta a kérdést:

„Gitta! Szálljon le velük, fussanak, mert az jó, mi meg a busszal követjük magukat.”

Akkor jöttem rá, hogy milyen messze van Maribor.

Hartbergben a csernobili erőműben történt katasztrófa után koncerteztünk.

A kórusnaplóban ezt találtam:

„Sajnos fél órát késtünk, mert nem ismertük jól az utat.”

Nem azért késtünk. Hanem az osztrák határőrök miatt, akik fél órán keresztül mértek minket, hogy nem sugárzunk-e. Csak mi erről nem szóltunk a gyerekeknek. Ez akkor így volt jó.

Meglepődtünk, amikor meghívást kaptunk egy nemzetközi, japán szervezésű hangzóanyagos versenyre, ahová a kórusoknak magnókazettán kellett elküldeniük versenydarabjaikat. A felvétel a Nagy Lajos Gimnázium nagytermében készült.

Elismerő oklevelet kaptunk.

1990-ben a Szombathelyi Szimfonikus Zenekar karmestere, Robert Houlihan úr kigondolta, hogy Carl Orff: Carmina Burana című művében mi lennénk a gyermekkar. Hatalmas megtiszteltetésként éltük meg a felkérést! Óriási lázban tanultuk a művet. Három koncerten énekeltünk a zenekarral: itthon, Sopronban és Zalaegerszegen. Nagyon jó volt látni a gyerekeket, amikor a koncert végén ragyogó szemekkel álltak a felnőtt művészek mellet, és élvezték a vastapsot.

A jól végzett munka örömeire szerveztünk egy kórus farsangot, amire meghívtuk a Karmester Urat is. Hupikék törpikéknek öltözve jártuk a menüettet Robert Houlihan-

Kórus farsang

Kórus farsang

nel, aztán játszottunk, táncoltunk. A gyerekek rengeteg édességet kaptak a Karmester Úrtól, én pedig egy személyes szöveggel megírt karmesterpácát.

Féltné őrzött kincsként vigyázok rá.

Nó és a karácsonyi koncertek.

1992-ben, egy berényi táborozás után ráébredtünk, hogy a kórus olyan színvonalon énekel, amivel egy igazi, felemelő karácsonyi koncertet tudunk előadni. Igazgatónk, dr.Iker János nagyon megörült az ötletnek, így rögvést intézkedett, hogy a koncert a Székesegyházban legyen. Ennek mi nem lelkesedtünk annyira, mivel a tér nagyon nagy, az akusztika nagyon rossz, és nincs fűtés, ami a „meghittséget” erősen befolyásolja. Sajnos ebben nem lehetett alku-dozni.

Mi döbbsentünk meg a legjobban, amikor megláttuk, hogy a Székesegyház tömve van diákkal, szülőkkel, rokonokkal, kollégákkal. Legalább ezer ember volt kíváncsi a műsorra! Ez persze óriási motiváló erő volt. Gyönyörű koncert sikeredett.

Azóta ez is iskolánk hagyományi közé került.

Minden évben együtt várjuk Jézus megszületését a Székesegyházban.

Rengeteg volt tanítvány, rengeteg volt szülő, rengeteg nyugdíjas kolléga jön el most is, mert megszokta, hogy így kezdődik az ünnep.

És ne felejtsük el egy régi hagyományunkat!

Kitaláltuk, hogy a tanévet úgy tudjuk méltó módon befejezni, ha a szülőknek is megmutatjuk, mit is csináltunk egész évben.

Így született meg az immár hagyománnyá vált évváró hangverseny.

Ma négy zenei együttes működik az iskolában. A Kicsinyek Kórusa, és a Gyermekkar mellé felnőtt a Leánykar, illetve Szijjné Sisak Éva tanárnő vezeti az Orff-együttest. Így az évváró koncerteket át kellett szerveznünk. Egyik évben a Leánykar zár, egyben búcsúztatja az érettségizőket. Ilyenkor a másik három együttes évnnyitó hangversenyt ad. A következő évben fordulunk.

Évnnyitó hangverseny a Bolyaiban

Aztán a „szürke” hétköznapiakhoz tartoztak a kórustáborok. Nem tudom összeszámolni, hogy hány tábort szerveztünk!

Sokáig Felsőcsatárra jártunk. Velünk jött egy-két ének szakos főiskolás, akik a szólampróbák mellett a főzésben is

segítettek. Én annyi gulyást, pörköltet, lecsót, rizst, palacsintát azóta sem csináltam, mint ott!

Aztán két őszi hétvégén kipróbáltuk Balatonberényt. Nagyon jó volt ez a hely is, pláne, hogy nem nekem kellett főzni!

Érdekesség, hogy az a történelem-ének szakos főiskolás fiatalember, aki az éjszakai bártorság próbán, mint Hany Istók, nyöszörögve mászott át a gyerekek előtt a bal-

Ülünk a Balaton partján...

... és a büfé előtt

oldali nádasból a jobb oldaliba, szóval Ő, mint rendőrségi szakértő és szóvivő dolgozik.

Még hogy egy kórustábor nem nevelő hatású!

Sajnos Berény nagyon drága lett.

Voltunk a Velencei-tó partján is táborozni, de a pesti intézmény, akié a tábor volt, következő éven nem engedett már ide minket, mivel nem pestiek voltunk.

Ez a lehetőség is megszűnt.

Akkor találtuk meg a kőszegi MÁV Nevelőotthont. Talán ez volt a legjobb hely. Nagyon sokat próbáltunk, kirándultunk.

Nekem a legszebb pillanatok azok voltak, amikor a hegyoldalba letelepedtünk, aztán „kicsi” kórusom magától énekelgetett, amit szerettek.

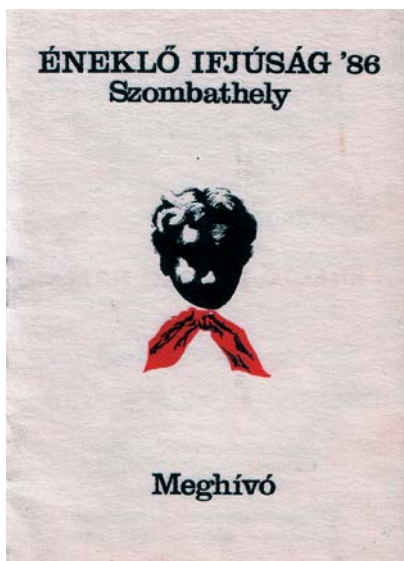
Jók voltak ezek a táborok szakmailag, mivel három-négy nap alatt többet tanultunk, mint egy hónapos iskolai próbákkal.

Sajnos a MÁV-nevelőotthont bezárták.

Éneklő Ifjúság

Az iskolai énekkarok életében ez az egyik legfontosabb rendezvény. Bocsanat. Ez volt.

Amikor a pályára kerültem, akkor két koncerten tudta bemutatni műsorát a város iskoláinak énekkara. Annyian voltunk. Ez később három koncertté bővült. Igaz, kötelező volt. De minden karvezető és kar-nagy szó nélkül tette a dolgát.

Ráadásul a műsor megtervezése sem volt egyszerű. Az előírások miatt énekelni kellett úttörődalt, népdalt, vagy népdalfeldolgozást, és ami maradt idő, azzal lehetett szabadon „garázdálkodni”.

A Kóta rendszeresen küldte a szakmai zsűrit, akik keményen „szétszedték” a karnagy, illetve a kórus teljesítményét. Ezek a megbeszélések nem tartoztak a fáklyásmenetek közé, ugyanakkor sokat lehetett tanulni a bírálatokból.

Koncert a Sportházban

A teljesítményeket minősítették. Az arany-, ezüst-, bronzminősítés mellett odaítélték a Legjobb Népdal-ért, a Legjobb Úttörődal-ért járó serleget. A legmagasabb elismerés pedig az Összteljesítmény-ért járó serleg volt. Kaphattunk Év Kórusa címet, rádiófelvételre lehetőséget, és a zánkai kórustábort. És itt döntötték el a Három Város Kórustalálkozó szereplési lehetőségét is.

Szóval volt miért dolgozni.

Sajnos az általános, és a középiskolai kórusok lendületéből nagyon sok elveszett akkor, amikor a '80-as évek végén karvezető kollégáim nagy része megszavazta, hogy

Szombathely szálljon ki az országos minősítésből. Nagy kár volt!

Mi minden évben ott voltunk. Rengeteg művet tanulunk, nagyon széles skáláján dolgoztunk a kórusirodalomnak. Tanultunk csodálatos magyar népdalokat, és rájöttünk, hogy milyen nehéz is a hiteles, szívből szóló előadásuk. Szerettük a kánonokat. Purcell és Handel művein át eljuttottunk Bartók, Kodály, Bárdos kórusirodalmához, de találunk nekünk való, jól énekelhető műveket, a ma élő zeneszerzőktől, mint Karai, Kocsár.

A Gyermekkar eredményei: aranyminősítés, Év Kórusa cím, rádiófelvételek, kétszer zánkai szaktábor, több ízben részvételi jog a Három Város Kórustalálkozón.

Nagyon szép eredmények.

Kénytelen vagyok megint egy keserű megjegyzést tenni.

A '90-es években rengeteg iskola feláldozta énekkarát az informatika, a nyelvtanulás oltárán. Sok kollégámnak elege lett az énekkarért folytatott harcból, és feladta.

Lassan egy évtizede egyetlen koncertet tudunk „összehozni”, mindig azzal a pár kórusossal.

A tíz szereplő együttesből négy a Bolyai János Gyakorló Iskola zenei együttese.

Mi nagyon büszkék vagyunk arra, hogy töretlenül létezzünk!

Az iskola Orff-együttese

Szijjné Sisak Éva

Iskolánk Orff Együttese 2005-ben alakult, az 1990-ben megszűnt városi együttes utódjaként. Nevét Carl Orff német zeneszerzőről kapta. Ő Németországban – a zenepedagógia területén – hasonló tevékenységet fejtett ki, mint nálunk Kodály Zoltán. Különböző méretű – xilofonhoz hasonló – ütőhangszereket tervezett, amelyeken levehető fém illetve falapok találhatók. Anyaguk és hangterjedelmük szerint nevezte el őket. Vannak harangjátékok, metallofonok és xilofonok. A legmagasabbak a „szopránok”, a legmélyebbek a „basszusok”. Carl Orff ezeket a zeneszerszámokat nem csak az óvodai és iskolai oktatás szolgálatába állította, hanem létrehozott egy olyan zenei együttest („Orff-Gruppe”), amelyben kamarakórus, hagyományos vonós-, fúvós, ütős hangszerek és az Orff által alkotott speciális hangszerek együtt muzsikálnak. A zeneszerző legjelentősebb pedagógiai sorozata az Orff-Schulwerk, az ilyen összeállítású zenei csoportok számára íródott. Hazánkban Pécsen alakult meg az első Orff együttes, Ivasivka Mátyás vezetésével, aki nekem is rengeteg segítséget adott az első szombathelyi együttes elindításához. Jelenleg Magyarországon négy helyen van a miénkhez hasonló zenekar.

2005. szeptemberében, az akkori 8.a osztályosokkal kezdtük a bolyais „Orff zenekart”.

Mivel a hangszerjátékkal akkor ismerkedtek a tanulók, a bemutatkozásra várni kellett még egy kicsit. Az iskola nyilvánossága előtt az első adventi gyertyagyújtáskor játszott az együttes. A nagy izgalom ellenére vastaps jutalmazta a szereplőket. A folytatás természetesen nem maradt el, decemberben felléptünk a Nagytemplomban a karácsonyi koncerten, majd tavasszal a Don Bosco Művelődési Házban az Éneklő Ifjúság hangversenyen.

Az első tanév tapasztalatait hasznosítva azóta folyamatosan munkálkodunk. Az utánpótlás nevelésében nagy nehézséget jelent, hogy hangszereken a legtöbb gyerek csak az iskolában tud

A tanárnő...

... és tanítványai

gyakorolni. A hangszeres „zenészek” mellett az együtteshez tartozó kamarakórus szerepeltetése is nagy feladat, ez először 2007-ben az Éneklő Ifjúság hangversenyen sikerült, ahol Karai József: Tündérsíp című művének három tételét adtuk elő a Kicsinyek kórusának közreműködésével, Csákányné Rápli Rita tanárnő vezényletével.

Harmadik éve állandó szereplői vagyunk az iskolai kiállításmegnyitóknak, az adventi reggeleknek, az acsádi karácsonyi műsornak és városi jótekonysági rendezvényeknek.

2008-ban meghívást kaptunk Kőszegre a Szent György napi Kórustalálkozóra, ahova nagy örömmel utaztunk. A közönség lelkes tapssal jutalmazta műsorunkat. Különösen nagy ünneplésben részesült Tóth Máté, az együttes másodkarnagya és „motorja”, aki – a szombathelyi hangversenyt követően – ez alkalommal másodszor vezényelte nyilvánosság előtt a zenekart.

Kedvező visszhangja volt a 2007/2008-as tanév utolsó fel lépésének a ballagásnak is, ahol Susato Három tánc című művének átiratát adtuk elő. Műsorunkon egyébként Carl Orff Schulwerk darabjain kívül nagy számban szerepelnek a régebbi korok műveinek átiratai is.

Az iskola Leánykara

Horváthné Hargitai Gitta

Iskolánkban 1992 szeptemberében elindult a nyolc osztályos gimnáziumi tagozat. A gyermekkar pillanatok alatt megszaporodott, pedig eddig sem voltunk kevesen.

Nagyon jó hangú, énekelni szerető diákok érkeztek a gimnáziumi tagozatba, akik boldogan jártak énekkarra is. Viharos gyorsasággal tudtunk tanulni, alig győztem új és újabb kórusműveket keresni.

Az 1997/98-as tanévben már megjelent a kilencedik évfolyam. Így, a gyerekekkel megbeszélve, kettéválasztottam a gyermekkart. Az 5–7. évfolyam maradt a gyermekkar, a 8–9. évfolyam lett az ifjúsági vegyes kar.

Ifjúsági vegyes kar

Nekem nagyon nehéz időszak volt.

Nem értettem a fiúkhoz, most kellett megtanulnom a mutáláson épphogy átjutott hangok képzését.

A próbák nagyon jó hangulatúakra sikeredtek, nekem időnként túlságosan is, így szakmailag nem igazán haladtunk.

A karácsonyi koncerten már tudtunk énekelni, de nekem hiányérzetem volt a színvonalban.

Ki kellett találni valamit, ami a kórust is motiválja.

Ekkor kaptuk a jelentkezési lapot Keszthelyről, az Újkori Helikoni Ünnepekre. Úgy döntöttünk, megyünk. Persze az iskola a nevezési díjat nem tudta-tudja fizetni, de a gyerekek úgy döntöttek, ők vállalják. Az iskola pedig az útiköltséget állta-állja.

Aztán kellett valami olyan ruha, amiben a színpadon megjelenhettünk. Kamasz gyerekeknek kamaszos ötlete támad: legyen hosszú ruhánk, olyasmi, mint az Apáca- show című filmben. Az ötlet nekem is tetszett. Vettünk rengeteg lepedővásznat, azt a suli nagytermében kiszabtuk. Egyik anyuka megvarrta, aztán egy kolléganőm, egy lány a kórusból, no meg én, nekiálltunk otthon

a mosógépben megfesteni. Hercig ruháink lettek Hogy őszinte legyek, nem arattunk osztatlan sikert. Volt, akinek nagyon nem tetszett, volt, akinek nagyon tetszett.

Mindenestre egyediek lettünk.

Az általunk készített ruha a lányokon

A helikoni műsor mellett még egy meredek ötletem támadt. Nekiláttam Webber: Macskák című musical-jéből egy 10–15 perces válogatást összeállítani. Párhuzamosan tanultunk a Helikonra, és megkezdtük a Macskák próbáit is.

Valóban helyreállt a rend, komolyra fordult a munka.

A Helikonon tisztességgel helytálltunk, ezüstminősítést kaptunk. Én örültem ennek, mivel az egy éve próbáló „csikócsapattól” ez nagyon szép teljesítmény volt.

A Macskák – hát az egy külön kaland volt.

Zenei alapot készítettek nekünk, úgyhogy fél play back-kel énekeltünk. Magunk találtuk ki a koreográfiát, magunk gyártottuk a díszletet és a jelmezeket, na meg a kellékeket. Szereztünk testfestéket is, így tökéletes macskákká tudtunk változni.

A produkciót az iskolai diáknapra készítettük. Csakhogy akkora sikere lett, hogy az MMIK-ban is elő kellett adni.

Egy „főmacska”

A finálé

Majd kiderült, hogy az iskola egy diák-csereprogram keretében lehetőséget kapott egy dániai útra. Így került a Macskák című produkciónk egy koldingi iskola színpadára.

A koldingi színpadon

Ez az út is a maradandó élmények közé tartozik.

Autóbusszal Dániába... Aludtunk a buszban, mosdóztunk hajnalban Németország egyik kamionos pihenőjében. Állt a

kórusom éjszaka az autópálya korlátján, és kitárt karokkal énekelték a Titanic című film híressé vált dalát. Nagyon szerettem őket.

Úton Dániába

Beszélgetés a kompon

Koldigban családoknál aludtak. Kicsit megsértődtek, amikor a dán családoknál megkérdezték tőlük, hogy láttak-e már vonatot!

Egyébként a program keretében három koncertet adtunk: kettőt a Macskákkal, és egy templomi koncertet.

Éjfél...

*Templomi koncert
Koldingban*

Koncert a templomban

Nagy sikerük volt.
Így indult a Leánykar.

A Leánykar

A következő tanévben kiderült, hogy a fiúk kaptak egy-két csipkelődő megjegyzést, mert énekkarra járnak. Kezdték tudat-hasadásos állapotba kerülni. Sokat beszélgettünk, de nem tudtam segíteni.

Akkor úgy döntöttem, leánykarként működünk tovább.

A lányokban hatalmas elszántság volt. Ők nem hagyják magukat!

Nem hagyták.

Nagyon komoly próbák következtek, nagy művekkel. Az elmúlt 10 évben legkevesebb 80 művet énekeltünk Bach, Handel, Arcadelt, Palestrina, Kodály, Bartók, Mendelssohn, Britten, Tormis, Kostianinnen, Ligeti, gregoriánok, népdalok, spirituálék, gospelek...

2000-ben, a májusi Helikoni Ünnepeken aranyminősítést kaptunk, pedig az esélytelenek nyugalmával utaztunk el. Talán ezért, de gyönyörűen, összeszedetten adták elő a műsorunkat.

A keszthelyi Balaton Múzeum aulája

Az eredményhirdetés örömmámorban telt el.

A következő év karácsonyi koncertjét a Leánykar adta. Fel-emelő, meghitt műsorukat szűnni nem akaró tapsal jutalmazta a közönség.

A helikoni műsorból és a karácsonyi koncertjéből készítettünk egy CD-t, ami anyagi okok miatt nem került forgalomba.

Készült viszont egy CD-ROM: 1000 év, 100 templom címmel. Az általunk készült CD-ről, a mi hozzájárulásunkkal, átvettek pár művet.

Az megint megható volt, ahogy a filmet nézve a mi énekünket hallgattuk.

Részt vettünk a Millennium alkalmával szervezett Kultúrával a Nyugat Kapujában rendezvényen. Nagyszerű teljesítmé-

nyünkkel mi nyertük el a jogot, a szolnoki országos bemutaton az éneklésre.

Szolnok: igyekvő, de fáradt éneklés

Ez nagyon nagy csalódás volt. Hajnalban utazás, zuhogó esőben rohanás a szolnoki Művelődési Házba, wc előtt átöltözés, beéneklés nélkül rohanás a színpadra, éneklés az üres teremben. Ennyit a rendezvény méltóságáról.

Ugyanakkor volt még ebben az évben jó élményünk is.

Az egri gyakorló iskola hangversenyt szervezett a gyakorló iskolák számára. Mi is meghívást kaptunk, így utaztunk. Az egri gyakorlóban zenei tagozat is működik. Ők adták az iskola részéről a koncertet. Aztán mi is énekeltünk, az egri bazilikában. Magabiztosan, szépen zenélve. Ez a szereplésünk is remekül sikerült. Alig tudtuk az egri kollégákkal megértetni, hogy mi nem vagyunk zenei tagozat. Úgy éreztem, ennél nagyobb elismerés nem kell.

Innen éjszakai élményt hoztunk magunkkal.

A lányok kérték, hogy sétáljunk éjjel a városban.

Ahogy a Dobó szobor tövében ücsörögtünk, észrevettük, hogy velünk szemben nyitva van egy kicsi kis templom. Bekérezkedtünk. Benn csak gyertyák világítottak. Nagy csend volt, két néni imádkozott. Nem tudtuk megmondani, hogy mi volt az a sugárzás, amit ott éreztünk, de valami különleges volt. Megkérdeztük, hogy énekelhetünk-e? Az igenlő válasz után kb. fél órát énekeltünk, valami megfoghatatlan hangulatban. Aztán csendben kijöttünk, és ugyanolyan csendben hazamentünk a szállásra. Azóta sem volt ilyen élményem.

A lányok cserélődnek, a kórus mindig más. A munkakedv, az akarás ugyanaz.

Karácsonyi koncertek, Éneklő Ifjúság, iskolai rendezvények, Uniói Zenei Fesztivál, Helikon...

*Mindig
mosolyognak*

Éneklő Ifjúság

2004-ben minket kértek fel egyik közreműködőnek a városi Szent Márton Napi Gálán.

Az iskola igazgatása úgy döntött, kapunk egy igazi, szép ruhát. Akkor készült el a most is használt selyemruhánk. Ez már valóban elegáns.

Új ruhában a Bolyai bálon

Így új külsőt öltöttünk.

Nagyon jó érzés volt úgy a színpadra menni, hogy tudtuk, nem csak a műsorunkkal aratunk sikert, de a megjelenésünkkel is.

Azóta mi vagyunk a „hosszú ruhás kórus”.

Aztán felkérést kaptunk a főiskola vegyes karának vezetőjétől, aki egy karácsonyi CD elkészítését tervezte, Évszázadok Karácsonya címmel.

Ezen a lemezen min a gyermekkarom, mind a leánykarom énekel. Ha szabad elfogultnak lennem, akkor azt írom: gyönyörűen.

Két éve, Keszthelyen, nem számítva minősítésre, sírögörcsöt kapott

a csapat, amikor bemondták az aranyminősítésünket. Életem első koncertjén mentem örömkönnnyekkel a szememben az oklevélért – meg most.

Az élet megy tovább. Most is szerepelünk, de már nem annyit, mint régebben. Valahogy elcsendesedett Szombathelyen a kórusélet. Elsősorban a magunk által szervezett koncerteken énekelünk. A város zenei életében Maradt az Éneklő Ifjúság, illetve 2006-ban Szombathely adott otthont a IX. Nemzetközi Úniós Zenei Fesztiválnak. Ezen mi is ott voltunk. Voltak olyan lányok a kórusban, akik délelőtt

A díj meghozta a lányok önbizalmát

A diákkori kóruséneklés neveli ki a zenéhez jól értő felnőtteket

Lányok, lányok, szép maguk teremtek a szombathelyi zenei életben jól értő, igényes felnőttéket. Kóruséneklés általánosan elterjedt iskolai tevékenység

Ismerkedés Itt – Aranyminősítéssel jutott a szombathelyi Helikon Művelődési és Sportközpontba a Helikon Gyermekkar.

Rendkívül nagy sikerrel zajlott le az aranyminősítés, ahol a kórusok magukra voltak tekintettel, és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

úgy az iskolában, mint a kórusban. A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

A Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban. A kórusok vezetői és a Helikon Gyermekkar vezetője Horváth Hajnalka is részt vett a díjazásban.

Újságcikk a Helikonról

Éneklő Ifjúság – Don Bosco

emelt szintű érettségit tettek, aztán jöttek szerepelni, mert hogy, ez pihenteti őket.

Nagyon jó a lányokkal együtt dolgozni. Nagyon jó színpadra menni velük. Nagyon jó, hogy szerepléskor csak a zene szól, elvarázsolnak.

Nagyon jó, hogy vannak.

Köszönöm a Leánykarnak.

A dolgos mindennapok

Horváthné Hargitai Gitta

A Bolyai iskolában azért jó éneket tanítani, zenére nevelni, zenei együtteseket vezetni, mivel ez a terület sokaknak fontos.

A mindennapi élet először is az **ének órákról** szól.

Gyakorló iskola vagyunk, így hallgatók gyakorolnak a tanórák adott százalékában. Kb. 2000-ig az első félévben a negyedévesek, a második félévben a harmadévesek jöttek. Aztán módosult a főiskola programja, így a harmadéves csak hospitál, a negyedéves tanít. Ez, a tanórák beosztása szerint jó is lehetne, csak közben, amit lehetett az óraszámmal „garázdálkodni”, az megtörtént. Így a zenei képességek fejlesztése szinte lehetetlen.

Heti egy órában éneket tanítani nehéz!

A Bolyaiban értik ezt a nehézséget, és sokan igyekeztek és igyekeznek segíteni.

A gimnáziumi évfolyamokon furulya játékot is tanítunk. Ez kétélű fegyver, mert vannak zenélni nagyon szerető osztályok, de van, ahol mindez nehezebben zajlik. Mégis jó, hogy hangszer van a gyerekek kezében, mivel egyrészt, a szakterem megszűnésével nem tudjuk zongorán megmutatni egy-egy mű részletét, egy hangközt, egy harmóniát, másrészt aktív részesei lesznek diákjaink, a közös zenélésnek a furulya által. Mindig nagy sikert arat, ha a reneszánszkor táncait, a barokk, a klasszika tanult zenehallgatási darabjaink részletét maguk tudják játszani.

De beszélhetünk a legegyszerűbb, ugyanakkor legnehezebb zeneelméleti tananyagról: ABC-s hangok, hangsorok. Bár sokszor szívesebben énekelnek ABC-s hangokkal, mint szolmizálva, mégis csak elméletben tanítani reménytelen. Amióta furulya van a kézben, teljesen természetes.

Mit adott ehhez az iskola?

Kaptunk 30 db furulyát, így akinek nem tudják otthon megvásárolni a hangszert, annak évek óta az iskola biztosítja.

Mindig van olyan osztály, ahol sok, nagyon jól muzsikáló zeneiskolás diák tanul. Itt évente 2–3 „házi koncertet” is tudunk

szervezni. Élmény látni az osztálytársak szemét, akik csodálattal hallgatják a barátok muzsikálását.

Van olyan osztályom, akik annyira szeretik a társas zenélést, hogy sorban szállítják a jobbnál-jobb darabokat, amiket együtt tanulunk.

Jelenleg rajzfilmslágerekkel birkózunk.

A Bolyai együttműködik a **zeneiskolával** is. Otthont adunk a hangszeres muzsika tanításának Jelenleg a Brandisz házaspár jár ki hozzánk, akik magas szintű munkát végeznek, de itt van helyben a szolfézs is, ami nagy segítség diáknak, szülőnek egyaránt.

Vissza a dolgozós hétköznapiakhoz.

Ami tárgyi eszköz a tanításhoz kell, azt mindig megkaptuk. Június elején vásároltunk új pianínót, új zongoraszéket. Mit mondjak, nem volt kis összeg! Az **iskolavezetés** úgy állt a dologhoz, hogy egyszer adjunk ki többet, de amit megveszünk, az minőség legyen.

Ez nagyon jólesett!

Sokan támogatják különféle rendezvényeinket, amikre sokan el is jönnek. A tanítványainknak pedig, ez esik nagyon jól.

Sokan segítettek Szijjné Sisak Éva kolléganőmnak is az Orff együttes megszervezésének időszakában. Még a hangszerek megvásárlásához is elutaztak velem.

Ezért is köszönettel tartozunk.

Kolléganőm, Éva néni nagyon „otthon” van a **népszokásokban**. Nálunk az is hagyománnyá vált, hogy alsós évfolyamokban, minden évben kiválasztva egy-egy népszokást, osztályról osztályra járva, bemutatják a diákoknak.

A szülő-diák hangversenyekről, a karácsonyi koncertekről már írtam.

Itt a helye, hogy ezekért is köszönetet mondjunk.

A Bolyaiban rendszeresek a **kiállítások**. Nívós, sokrétű munkát végző képzőművész csapat tanít az iskolában, akik fontosnak tartják, hogy megmutassák a gyerekek munkáit. Természetesen más témakörökben is szerveznek tárlatot, illetve más, nem rajz szakos kolléga is kaphat lehetőséget tárlat rendezésére. Az elmúlt 15 évben nagyon sok felemelő kiállítás megnyitót éltünk át.

Miért írok erről?

Mert zeneszó, énekszó nélkül elképzelhetetlen egy megnyitó. Persze, nagy feladatot jelent az ezekre történő felkészülés is, de nagyon megtisztelő, amikor egy kolléga felkér minket a szereplésre. És persze az is jó, hogy a mi muzsikusainkat is megismerheti egy gyökeresen más érdeklődésű közönség.

Aztán **az iskolai ünnepi** műsorok.

Itt is szerepet kapunk, és igyekszünk olyan művekkel előállni, ami megragad kb. 1000 tanulót.

Bizsergető érzés, amikor szereplésünk közben néma csend lesz, ahogyan átadják magukat diákjaink a muzsika szépségének.

Ezt a hangulatot nem lehet elmesélni, ezt át kell élni.

És kérnek a **kollégák**, hogy a lánykarral énekeljünk valami „jót” a Bolyai Bálon. Kérnek, hogy tanórán, ha belefér, tanítsunk meg egy-egy, általuk használható dalt. Kérnek adott zeneművek meghallgatására.

Ez is jó érzés.

Nálunk, gyakorlatilag mindenütt ott van a zene.

Kollégáink, az iskola vezetése érzi, hogy a nevelésben mekkora erő, a léleknek mekkora táplálék a muzsika.

Így, ilyen környezetben jó végezni a mindennapok munkáját.

Sikereink

- 1982   Gyermekkar (Vezetője: Navratil Ferencné = Horváthné Hargitai Gitta)
          Arany minősítés
          Év Kórusa
          Rádiófelvétel
          Három Város Kórustalálkozó
          Összteljesítményért járó serleg
          Országos Éneklő Ifjúság Kórustábor – Zánka
          Kamarakórus (Vezetője: Csákányné Rápli Rita)
          Arany minősítés
          Rádiófelvétel
- 1983   Gyermekkar (Vezetője: Csákányné Rápli Rita)
          Arany minősítés
          Kamarakórus (Vezetője: Csákányné Rápli Rita)
          Arany minősítés
- 1984   Gyermekkar (Vezetője: Navratil Ferencné)
          Arany minősítés
          Év Kórusa
          Rádiófelvétel
          Három Város Kórustalálkozó
- 1985   Gyermekkar (Vezetője: Navratil Ferencné)
          Arany minősítés
          Év kórusa
          Rádiófelvétel
          Három Város Kórustalálkozó
          Összteljesítményért járó serleg
          Országos Éneklő Ifjúság Kórustábor – Zánka
          Kamarakórus (Vezetője: Csákányné Rápli Rita)
          Arany minősítés
          Rádiófelvétel

- 1987   Gyermekkar (Vezetője: Navratil Ferencné)
           Arany minősítés
           Év kórusa
           Összteljesítményért járó serleg
           Koncert Hartbergben
- 1988   Gyermekkar
           Arany minősítés
           Év kórusa
           Koncert Mariborban
- 1998   Ifjúsági Vegyeskar
           Dániai koncert
           Újkori Helikoni Ünnepségek – Ezüst minősítés
- 2000   Leánykar:
           Újkori Helikoni Ünnepségek – Arany minősítés
           Koncert az egri Bazilikában
           Milleniumi Koncert – Szolnok
- 2001   Leánykar:
           CD-felvétel
- 2002   Leánykar
           Újkori Helikoni Ünnepségek – Bronz minősítés
- 2003   Gyermekkar – Leánykar
           Szereplés a Szent Márton napi Díjátadó Gálán
- 2004   Gyermekkar – Leánykar
           Karácsony dalok – CD-felvétel
- 2006   Leánykar
           Újkori Helikoni Ünnepségek – Arany minősítés
           Európai Ifjúsági Zenei Találkozó – koncert

Fehéren...

... és feketében

Egy újabb generáció

Átélt szereplés

A mostani Gyermekkar

Még egy Éneklő Ifjúság

Szereplés előtti izgalom

Tanárkórus egy diáknapon

Betlehemezők

Pihenő Koldingban

Tartalom

Előszó	3
Rajz és vizuális kultúra	5
Tanárok	6
Személyiségformálás a vizuális kultúra jegyében	14
Kreatív bolyais szellemiség tükröződése a gyermekalkotásokban	19
Érintkezési pontok	26
Képzőművész szakkör	28
Bolyai Animációs Filmműhely	30
Ügyes kezek szakkör	32
Rajzszakkör	33
Népi kézműves szakkör	34
Reismann Marian fotókör	36
Alkotótáborok	38
Alkotótábor Szőcén	43
A Bolyai Galéria 15 éve	44
10 éves a Bolyai Műhely	51
Naptárak	52
Kiállítások iskolán kívül	54
Éős-program	55
Színes zenei élet	57
A Kodály-terem	58
Művészeti versenyek	59
Hagyományörzők a Bolyaiban	62
Az iskola Kicsinyek Kórusa	68
Az iskola Kamarakórusa	75
Az iskola Gyermekkara	80
Az iskola Orff-együttese	97
Az iskola Leánykara	100
A dolgos mindennapok	111
Sikereink	114
Képtár	116